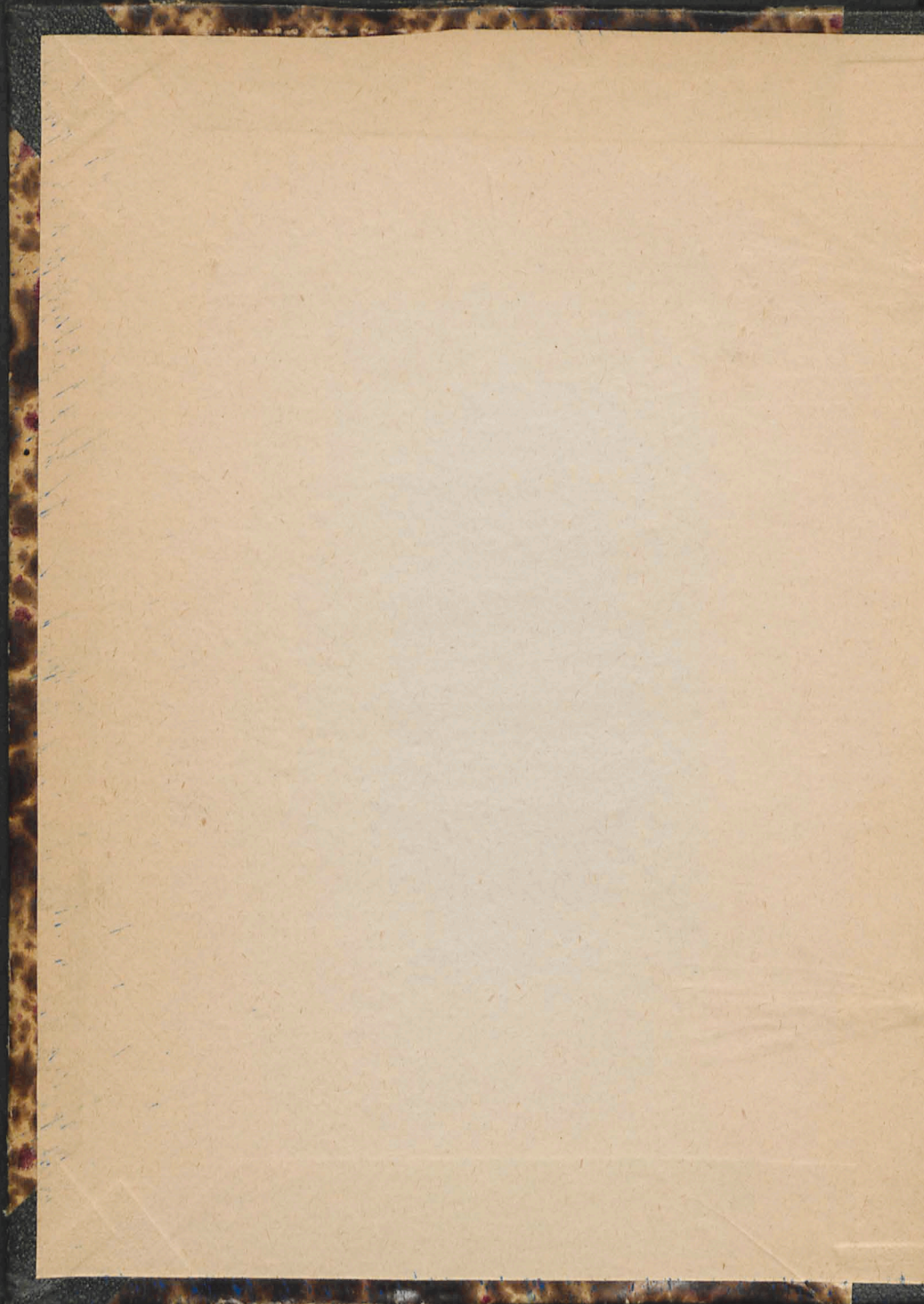

BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XIII 3582

Logica memoratiua

Chartiludiū logice siue totius

dialectice memoria: & nouis Petri hyspani tex-
tus emendatus: Cum incendo pictal-matis

exercitio: Eruditi viri .f. Thome

Murner Argētini: ordi-

nis minor: theolo-

gie doctoris

eximij.

8 921

Logica

LIBRARY
OF THE
BIBLIOTHEQUE
MUSEUM
OF THE
CITY OF BOSTON

XVI. Qu. 3582

Prologus

fol 2

Thomas Murner Arge

tinus: Erudito ac vere docto homini
Ioanni Adelpho Argentini.

S.P.D.

Petri Hispani textū quē ideo iuvenes le

gunt: vt a teneris annis imbibit⁹ nō
facile possit obliuioe deleri: iuxta illud
Horatij: Quo semel est imbuta
recens seruabit odorem Testa diu:
Hunc inq̄ textū: ipse ego didici: & in
vniuersitate Cracouiē. publico salario legi: quāuis in illo
tria p̄fecto noxia: frequēti studio deteltor. Primū est
grandis latini sermonis penuria: in quo nisi quis a cunabulis
ipsis fideliter erudiatur: quā sit hoc tenelle iuuentutis
pernitiosum: nemo est qui nesciat: nisi is quidē putet
ephoebos ipsos: barbaro ineruditoq; sermone dedicādos
iniciandosq;: seruetq; recens nidorem: ne dicam odorem
testa diu: Secundum est modernis logicis cognitiū: eū
videlicet Petri hispani textū (quot maculis pardus) tot
esse falsitatibus respersum: Dicam instantius quid velim
rustico incultoq; sermone: varijs & infinitis erroribus cō-
fusissime p̄mixtum: Nam si in eo quid arctum: doctum:
tersum & verum: id omne Petrus: ex Aristotelis logica de-
sumpsit. Si quid autē barbarum: si quid falsum: si quid in
eo fastidiosum: hoc omne sibi crassa ingenij sui minera
ingessit: hic tamē submisit eius detestentur errata: cum de
hac re: in tractatu errorū Petri hispani: diligenti satisfactū
sit: nolenti vero nimī. Tertū est quod nulla penitus est

*Tria noxia frequēti
studio in Petri hispano
detestantur*

Aij

Prologus

formarū festiuitate conspicuus : vt vel diuersarū figurarū
ymagine desiderata cupiditate : nostra delectarentur inges-
nia: vel saltē festinantiore breuitate: nostra releuarētur dis-
scendi fastidia: Oportet equidem varijs studiosz oblectas-
mentis: animos demulcere legentiū: & ad instar fastidien-
tis stomachi: diuersis esculamentis delinire: ne legentē tes-
nera adhuc capedine teruidam: inglorius tradendi mo-
dos retrahat: aut cōtinuata plixitas: discipline cāpum exi-
lire compellat: Hinc igitur ordiamur medendi curā: vnz
de sumis illius insulsi textus pncipem erroressq; detestati
Inconcinnā illam Petri loquentiā: imparatosq; sermones
nullatenus mutaturi : quo vel nostro vel alieno eloquio
fieret ornatior: vel sermonis festiuitate dolaret: nimiā rei
nouitatē formidantes : donec videremus: quē fructū hec
nostra lucubratio : in diuersis scholarū academijs p̄turi-
ret: In secūdo tñ nos cohibere nequiuimus: qm̄ textū illū
multis in locis orbatū veritate: scatentē errore mutarem⁹
& ad viam veritatis rectā reduceremus: notraq; de re logi-
ca formaremū editionē : quam p̄speratā iri nullomodo
diffidimus: multiscq; p̄ futuram . Tertio item hoc curioso
aptioreq; cōsulendi studio: res logicas (quo delectabilius
audirentur: hererentq; tenacius) sensibus ipsis palpandas
prebit: quia (vt poetice loquar) Aut prodesse volunt aut
delectare poete: Date igitur quēso veniā studiosi om̄es: si
quē fortassis hec lasciuia huius nostri chartiludij vel mo-
net effigies: vel offendat nuncupatio: ob id me veniā dis-
gnum arbitratus : quod hoc pictasmat̄is exercitamento :
hac imaginū similitudine: logicū textū (om̄ibus p̄fecto re-
bus accommodū: ad facilem memorandī viam reuocauerū
& instar aquile pullos: in solis contuitū puocantis: ad lo-
gicas argutias studiosos om̄is excitauerim. vti cicero ille

noſter: memoriã docuit excitãdam vel verius irritandam
 Hec eſt ergo ppoſiti noſtri ſumma: noſtro hoc ludo: in
 quo pro terrenis caduciſq; diuina mercantur dogmata:
 omnẽ taloꝝ aliorumq; ludorum auferre cupiẽtes: ſcelera
 extirpare nocua: & ſalubriter edomare pericula: eſſemq;
 beatus: qui bonis conarer infringere mala: At ſcio has no
 ſtras ephœborum notitias conſecrationes: multis pro
 dolor nullatenus placituras: quibus id eſt animi: quibus
 illa videtur ſane decreta ſententiã deberi quidem Petrum
 hispanum tenellis aũribus inſtillari: ac tenellam iuuentu
 tem (impacienter dico) his fœcibus contaminari: hoc ſi
 quis pſtradẽdum putat: eũ non dico nõ deſpere ſed pror
 ſus etiam inſanire: Quibus aũt hĩc tetrior animi morbus
 cordibus non irrepſit: quibus hoc iudiciũ: mendax ſa
 ma non intulerit: illos pe. hiſ. textus liberiores: reiſcere ve
 rebuntur. de noſtratibus loquor: qui haud iniuria de tã
 torum noſtri ordinis doctorũ numero & preſtantia glo
 riabundi: quibus tota chriſti religio (ſole candidior) re
 ſplendescit non eſſe neceſſarium arbitrabũtur: vt a nobis
 (qui hiſce rebus ſcatenter eſſimimus) doctores aliunde mẽ
 dicare cogãtur atq; naturo defectu: vt ita dicam: ab athe
 niẽſibus: ſolonis leges mutrare: Impudicam vero ſi quis
 zoilus editionis noſtre nũcupationẽ contendet: vtpote
 chartiludiorum nominatiõẽ deſœdatam: hac cauſa: hac
 ratione: vigilanter decreuimus honeſtandam & illuſtran
 dam: armis q; indifferentis ſortis deſenſandam: ne hacte
 nus: ſerrata peſſilenti cõſuetudine: ſortis mutatione radi
 citus euellenda: ſtudioſos longo aut certe toto p̄tbertas
 tis ero: primo dumtaxat: ſecũdo: tertio aut quarto tractati
 bus ſinamus irrehetiri: et p̄rem: illis ceteris: omniũ doctri
 ne haud dubie accomodis: primordijs ſolum: neglecto ſi

Prologus

ne; paciamur illaqueari Nō sic est in hoc nostro ludo; in
quo fors ipsa; diuino quodam impetu; principium; me-
dium; finem; incognita cōmixtione contemperat; & no-
stra ac insueta vertigine; animos practicanū fatigat & ob-
lectat; Restat nunc quod pleriq; efflagitant; quo nomi-
at; qua placeat appellatione; nostrā elucubratiunculam
dedicare atq; denominare; quibus ex tēpore & ex abrupto
respondem; **Logicam esse poetarum;** hoc est studiosorū
omniū; quod nunc deliberato quoq; anio approbamus
& rata voluntate; maturoq; consilio confirmamus; non
quod tam exquisita scateat sermonis maiestate; aut poli-
tioris eloquiū ventūstate superbiat; sed ob id potius; quod
formis diuersis oblectantius instruat; & capita breuitate;
indilate; rebus logicis finem prestatur; quia **Longa solēt**
sperni gaudent breuitate moderni; Vides ergo vir erudit-
tiss. quā excesserim epistolaris angustie locum; receptui
canā; **Hec si ad nos laudata fama regredientur;** quattuor
Iustiniani cesaris libros; dabimus exprimendos in simile
formam redactos; **Vale foelix;** ex achademia sribūgen.
Anno Millesimo quingentesimo octauo;

Tetrastichon: lo. Adelphi

Ludo hoc iucundo; Logicam referabimur artem

Que surgerat mentem; iam quasi fixa manet

Grāmata si poscis; simili hinc ratione videbis

Vt discas superest; cuncta subinde patent

Exordium

Kimuz itaq; o studio⁺

sa inuentus: te ignorare nolo: quod nulla me chartas effingendi voluptas impulit iniuriosa: quippe qui his rebus (deum testor) nunq; lasciuas manus apposui: sumq; detestatus a teneris vngiculis (vti greci dicunt) nullam mortalium co-

ditionem mordacius: quā eam lusorum vesana peruersitate: que apud vergiliū: tribus furijs: scita z faceta sententia comparata est. Nostro autē traditionis modo: quē in experta fortassis detrahendi pronitas: plus quā deceat lasciuire contendet: omnis exercitationis logice rigor censebitur audiri moderatione: intelligi grandior: atq; practica ri facilior: que tue prudentie describenda: viuaci quadam figurarum presentatione: practicanda: examināda: omniumq; censuris iudicanda ppono: mordacibus etiā si luberit dentib; dilaceranda: ne viuant: aura priuanda salubri. Sed quid tot excusationū nunq; pfutura testimonia voluto: quando sat esse debet: herculeo cordi: acres nihilipendisse censores. Regia quidem res est bene facienti: pessima queq; andiuisse: Adde q; hec in inuentutis flore fecim;: que nūc cogitare z pigritaremur z verecūdaremur.

lusorū uesana peruersitas

A iij

Noticia tractatum

Tractatus cuiuscunqz

noticiam & ordinem: facili quadam via
prehendes; nec potest id esse latebrosum:
si subscripta signa: tractatibus singulis ac
comodata; mente tenueris: Numerus equi
dem signorum in capitibus positus: quottam prebet tra
ctatum: sed & quod numerum sequitur: materiã illius
tractatus: de qua sit: indicat

Signa tractatum

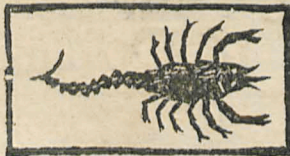
1 enunciatio 2 predicabile

3 predicamentũ 4 sillogismus

5 locus dialeticus 6 fallacia

Signa tractatuum

7 Suppositio

8 Ampliatio

9 Restrictio

10 Appellatio

11 Distributio

12 Expositio

13 Exclusio

14 Exceptio

15 Reduplicatio

16 Descensus

Modus ludendi Noticia loci

Reges

Regina

famuli

Annali

Materiei vero tue
passum locumq; / su e principio: fine
fueris: siue medio: cognoscere vos
lens. Reges semper equis insiden
tes: primu obtinuisse locum: cogno
scati: Reginam secundum: famulu
tertium: quartum item locum ancil
lam: et in cepto octo cuiuscunq; signi: post que septim: post
que sex: hanc descendendo viam: donec ad illius tractas
tuli fine vsq; pertigeris: et quoad se illius materia exten
dere potest: Res est in praxi facilima

Noticia materie

Vltima est materie co
gnitio: qua exacte sicut per me fieri potuit
imaginis applicatio: ad textum memoria
dum ostendit: Restat igitur vt ordinem
sua pcurrat intentio Primo numerorum
species est exactissime diligenterq; cosides
randa: scdm cuius numeri ordinem vigili tibi cura est gra
diendum: ne variatis numeroru speciebus: totum obtin
gat negotium inficiatum iri: plerumq; in fit: vt in vnus
numeri specie: plura supersint edicenda: que singula cum
eorum ordine: alphabeti littere ostendunt: tu fac vt dignet
errare non poteris

Numerorum spes
diligenter non
syderanda

Modus ludendi Forma practice.

Karim itaqz presentis
ludi: vnius exempli ratione deducam. Do
namus itaqz regem nolarum: ad me forte
volutum: tunc is tibi modus in dicendo
erit seruandus. Primo dicas te esse in pri
mo tractatu: quod te signum nolarum an
monerit: tractatu i accomodatū. Secūdo dicturus locū
numeras te signorum edocet: si vel principio medio ve
fueris aut fine. Tertio quoqz materiā aggressurus: appli
cationi fidei habeas: secūdum quā ex ordine numeri ser
uato. pcedas: nūqz errabis.

Orna

opinionum

TYPVS
LOGICVS

Somnus

Alberis

Lionis

Iusti

Omnis

negumera

Subogitative

Insolubilia et obligata

Veritas

prædicamentum

predicabili

presencia

se extra dictionem dictionem

falsitas

parva logica

Dialectica est ars artium

Dialectica qd

ad omniū scientiarū principia viam hñs.

2 Dicitur autē dyaletica a dya quod est duo & logos quod ē sermo: vñ lexis quod est ratio: quod duorū sermo sit vel ratio

Dialectica vñ dicitur

opponētis & respondentis in disputatione

3 Sonus est aliquid sensibile: quod proprie per se ab auditu percipitur. Dico autē proprie. i. p̄cise: quia p̄cise ab auditu percipitur

Sonus

4 Sonū aliū est sonus vox: aliū est sonus nō vox.

Sonus diuisio

2 Sonus vox est sonus cātus ab ore animalis: vñ ab aliquo equalenti: mediātibus naturalibus instrumentis vñ equalentibus. Instrumenta autē quibus vox formatur sunt nouem: in his versibus contenta: Instrumenta nouē sunt guttur: lingua: palatū: Quattuor & dentes: & duo labra siml̄ .b. Sonus nō vox: est son⁹ cātus ex collisione duorū corporū inanimatorū: vñ animatorum se habētium ad modū inanimatorū: vel vnus habentis vicem duorum: cuiusmodi est sonus factus cum zona.

Sonus uox

Instrumenta quibus uox format nouem

Sonus nō uox

5 Ex numero vocum: alia est vox significatiua: alia est vox nō significatiua .a. Vox significatiua est que nata ē representare aliquid vel aliqua vñ aliquoaliter: aliud a se vñ suo simili vel suo prolatore: nisi fuerit imposta ad significandum sum prolatorē .b. Vox non significatiua est que nō est nata significare aliquid vel aliqua vel aliquoaliter aliud a se vel sibi simili vel suo prolatore.

Vox diuisio

Vox fratriua

Vox nō fratriua

6 Vocum significatiuarū: alia est significatiua naturaliter. alia est significatiua ad placitū .a. Vox significatiua naturaliter: est que ex conditiōe vel proprietate nature aliquid vel aliq̄ vel aliquoaliter significat .b. Vox signis

Vox fratriu diuisio

Vox fratriua nat̄

Vox fratriua ad placitum

B

Prims

ficatiua ad placitū: est que ex impositione vel vsu voluntario significat.

Vox
ad placitū
suo
Vox Complexa

7 Vocum significatiuarū ad placitū: alia est complexa: alia est incōplexa a Vox complexa est illa cui in mente correspondet conceptus cōplexus siue que subordinatur conceptui cōplexo: vt homo est animal b Vox incōplexa est cui in mente correspondet conceptus incōplexus: siue que subordinatur conceptui incōplexo: vt homo.

Nomen

8 Nomen est vox significatiua: seu intentio attributa voci significatiue ad placitū: sine tpe: cuius nulla pars separata aliquid significat: finita & recta: vt homo

Verbum

9 Verbum est vox significatiua: seu intentio attributa voci significatiue ad placitū: cum tpe: cuius nulla pars separata aliquid significat: finita & recta: vt currit: Preter has autem duas orationis partes: nō habet logicas alias nisi con- significatiuas.

Prima intentio

10 Prima intentio est res cognita vel cognoscibilis non causata p actum comparatiuū nostri intellectus ad aliud comparantis

Secunda intentio

11 Secunda intentio est respectus rationis causatus p actū comparatiuū intellectus ad aliud comparantis.

Tractatus

8

Applicatio prima

Ba

Primus

Prima imago undecim habet

significata. Summa 1 diffinitio dialctica 2 ethimologia nois 3 diffio soni 4 diuisio soni 5 diuisio vocis 6 diuisio vocis significatie 7 diuisio vocis significatie ad placitū 8 diffinitio nois 9 diffinitio xbi 10 diffinitio primę intentionis 11 diffinitio scđe intentionis.

Pira

Pirę duę

Nola

1 Significatū ē ipsius picę: p quā intelligas dionem
2 Est duarū picę: per quas ethimologiā cape quod a duobus fiat logica disceptatio.

3 Est est nolę per quam sonum intelligas

4 Est nolę regie lingue affixę: p quā sonū vocē nam vlt tra sonū/voj lingue format b est oblōge nolę: qua sonū non vocem intelligas: q̄ ex repercussione fiat duorū corporū inanimatorum.

5 Est nolę equine auri affixę: qua vocē significatiuā sumas: q̄ aurib⁹ aliquīd represētet b est nolę ruptę qua vocem non significatiuā capias q̄ aurib⁹ nihil representet.

6 a canino latratu vocē significatiuā b humana vocē ea que ad placitū interpretabere.

7 a pedis maiortate vocē cōplexā b pede tenui vocem incomplexam.

Stella polari
nō nome

8 Stella polari que est ppetue stabilitatis nomē: eo q̄ significet p modū p se stantis.

Rota uerbum

9 Rota verbū q̄ significat p modum fluxus 2 fieri

Speculū p
mā intentionē

10 Speculo primā intentionē: qm̄ sicut rem speculo inuenimur sic primā intentionē speculamur in mente.

Radiorum
reflexus

11 Radiozū reflexu secundam intentionē: que catur ex cōpatione fundamenti ad terminū 2 ecōuerso: sicut 2 ecōuerso radio radius reflexus ad fundamentū vnde erit: redire conat.

Ratio est vox significa-

tura seu intētio attributa voci significatiue ad placitū: cuius partes sepe aliquid significanc

Oratio

- 2. Orationū alia est pfecta: alia est im pfecta .a. Oratio perfecta est q̄ perfectū sensū generat in animo auditoris: hoc est que facit pfectum cōceptum: seu orationem mētalem vltimatā non interrogatiuā: in qua nominatiuus reddit suppositū verbo psonali finiti modi vt hō cūrrit .b. Oratio im pfecta est: que im pfectū sensum generat in anio auditoris: hoc est orationē mētalem non vltimatam interrogatiuā: vel in qua ntūs non reddit suppositū verbo personali finiti modi vt homo animal.

Orationis diuisio

oratio pfecta

Oratio im pfecta

3. Propositio est oratio vere vel false significans indicādo: vt homo cūrrit.

Propositio

4. Propositionū alia est Cathēgorica: alia est h̄y potetica. Propositio Cathēgorica est illa in qua explicite vel implicite: formaliter vel equialenter: habetur subiectum predicatū & copula: tanq̄ principales partes sui vt homo cūrrit.

Propositionū diuisio
Cathēgoria propo

5. Subiectum est de q̄o explicite vel implicite formaliter vel equialenter: mediāte copula affirmata vlt negata dicitur predicatum.

Subiectum

6. Predicatum est quod explicite vlt implicite: formaliter vel equalenter mediante copla affirmata vel negata: de alio dicitur.

Predicatum

7. Propositionum Cathēgoricarum: alia est vni trersalis: alia particularis: alia indefinita: alia singularis.

Cathēgoriarum pro positionum diuisio

Tractatus

- Propositio uniuersalis* 1. Propositio uniuersalis est: In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualemter subijcitur terminus comunis comuniter tentus: signo uniuersali non impedito determinatus vel ab aliquo supplente ut omnis homo est animal .b.
- Propositio particularis* 2. Propositio particularis est in qua explicite vel implicite formaliter vel equiualemter subijcitur terminus comunis comuniter tentus: signo particulari particulariter tento determinatus vel ab aliquo supplente: ut aliquis homo est animal .c.
- Propositio indefinita* 3. Propositio indefinita est: In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualemter subijcitur terminus comunis comuniter tentus: sine signo quantitatiuo & negatione negante non precedente: ut homo est animal .d.
- Propositio singularis* 4. Propositio singularis est illa In qua explicite vel implicite formaliter vel equiualemter subijcitur terminus singularis singulariter tentus: vel terminus comunis cum pro nomine primitiue speciei: determinate totum subiectum ut Plato currit.
- Terminus comunis* 5. Terminus comunis est: qui ex modo sue impositionis vel significationis naturalis: natus est predicari directe de pluribus: essentialiter distinctis: vere affirmatiue uniuoce diuisim, mediante copula non ampliata: ut homo
- Terminus singularis* 6. Terminus singularis est cui ex modo sue impositionis: repugnat predicari de pluribus essentialiter distinctis diuisim vere uniuoce directe mediante copula non ampliata: ut Sortes.
- Signa uniuersalia* 7. Signa uniuersalia sunt hec: omnis, nullus, quilibet, neuter & similia.
- Signa particularia* 8. Signa particularia sunt hec: quidam, aliquis, alter, reliquus & similia.

Applicatio Secunda

B iiii

Tractatus

Secunda imago vndecim ha/

bet significata: Summa, i. diffinitio orationis, 2
diuisio orationis, 3. diffinitio ppositionis, 4. di
uisio propositionis, 5. diffinitio subiecti, 6. diffini
tio pdicati, 7. diuisio propositionis cathegorice, 8.
diffinitio termini cōmunis, 9. diffinitio termi singlaris,
io. Signa vniuersalia, ii. Signa particularia

Sary bang

Primū significatū est legibuli q̄ pater noster appellat̄
quo diffinitionē orationis intelligas.

2 est legibuli longioris: eo orōnē perfectam .b. bre
uiori tñ orationē imperfectā accipe.

3 est legibuli equine lingue affixit quo propositionem
cape que lingua exprimitur et est oratio.

4 Lati q̄ propositionem Cathegoricam.

5 est anterioris pedis equi quo subiectum q̄ in pro
positione primū locum obrinet.

6 cauda equi predicatū: q̄ in propoīs calce locari solz

7 pater noster, hoc est legibulo quattuor nodorum
quoz alter alterū in q̄ntitate excedit, habebis maiore no
do ppōnem vniuersalē, sequenti particularē Tertio indefi
nitam, Quarto Singulārē: cui⁹ ratio est: quia vltis est
maxima: q̄ de oī, particularis de aliqb⁹. Indefinita descēden
do de vno indeterminato, Singularis de vno definito

8 Ante hac polari stella nomen et rota verbum, si
gnificauit: at nunc illis diunctis terminū volo: cū tam no
men q̄s verbū terminus sit: quia tñ tres habet radios ce
teris euasiores: terminū cōmuncem voluit: qui tria ad m i
nus erigit significata

9 Alia tamē rote ⁊ poli diunctiōe: vnū tñ radiū emit
tēt: terminū singlarē intellige: q̄ vnū est rei tñ significatū⁹

io Sole signa vniuersalia: q̄ sol ceteris planetis vltior
sit in agendo.

ii Luna: Signa particularia luna cū in actione sole
particularior est.

Tertius passus

Kopositionum Cathe

goricarū alia est affirmatiua: alia est negatiua a Propositio affirmatiua est In qua explicitē vel implicitē formaliter vel equiualenter: enūciatur predicatū de subiecto me

Propositio affirmatiua

diante copula principali vel principaliori parte affirmata vt homo est animal. b Propositio negatiua est In qua explicitē vel implicitē: formaliter vel equiualenter enūciatur predicatū de subiecto: mediante copula principali vel principaliori parte negata. vt homo non est animal.

Propositio negatiua

2 Sicut igitur triplex est diuisio ppōnis Cathegorice ita sunt tria quesitiua: p que de illis cōformiter querimus Que de substantia querit: Qualis de qualitate: Quanta de quantitate Versus: Que Ca vel hyp: Qualis ne vel aff V Quanta: Part: In: Sin:

*Quesitiua tria
propositiom
Cathegorice*

3 a Propositionū Cathegoricarū quedā p̄cipāt vtrōq; termino. q̄ scilicet cōstituuntur ex cōsimilibus terminis vel sibi sinonimis: vt homo est animal: homo nō est animal

*Cathegorie p̄pō
sitos participantes
utraq; termino.*

b Quedam vero a altero tm̄: que sic se habent quod alius quis terminus vnus: cōsimilis est alicui termino alterius vel sibi sinonimo: vt homo est animal: homo est asinus.

Altero termino

c Quedam vero nullo: q̄ sic se habent: quod nullus terminus vnus est cōsimilis termino alterius: vt homo est animal: leo est rugi dilis.

Nulla termino

4 a Propositionū Cathegoricarū vtrōq; termino p̄cipantū: quedam p̄cipant ordine eodem: puta illa q̄ sic se h̄nt quod subiectū & predicatū vnus: sunt cōsilia subiecto & p̄dicato alterius: vt homo currit: hō non currit.

*Ordine eade parti
cipantes*

b Quedam vero ordine cōuerso: q̄ sic se h̄nt quod subiectum vnus est cōsimile predicato alterius & e conuerso vt homo est animal: animal est homo.

*Ordine conuerso
participantes*

Primus

Applicatio tertia

Tertia imago quattuor habet

significata. **Sūma** i diuisio ppōnis cathegorice 2 triplex questitiū 3 picipatio ppōitionū cathegoricarum 4 ordo picipantiū. **Primu** significatū a **Lborda** p^o positionē negatiuā accipe. qui em̄ supplicis deputādi ad chozdam trahunt negant b **Sed lapidib⁹** appensis aff^o f. r. ant. id eo lapide ppōnem affirmatiuā intellige.

2 **triplici** virga: triplex esse questitiū nam virgis iuuenes inquirimus. 3 a p pullos equales ppōnes equaliter picipantes b p ineqles inequaliter seu vno tm̄ termino participantes c amicalis diuersaz speciez ppōnes nullo termino picipantes 4 a p pullos debito ordine comedentes ppōnes intellige eodem ordine picipantes b p pullos conuersos diuerso ordine participantes.

Quartus passus

Propositionū cathegoricarū

vtroq; terio picipantiū eodē ordine q̄daz opponūtur cōtrarie: q̄dam subcōtrarie: q̄dam cōtradictorie: q̄dam subalterne. 1 **Cōtrarie** sunt vlis affirmatiua & vlis negatiua tū p̄cise p eodē & p eisdē supponētib⁹: vnioce tēti: eque āple: eq̄ stricte: i vna sic in alia. vt qlibz hō currit: quilibet hō nō currit. 2 **Subcōtrarie** sunt p̄icularis affirmatiua & p̄icularis negatiua tū p̄cise p eodē & p eisdē supponētibus: vnioce tēti: eq̄ āple: eq̄ stricte in vna sic in alia: vt quidā hō currit: quidā hō non currit. 3 **Cōtradictorie** sūt vlis affirmatiua & p̄icularis negatiua: & vlis negatiua & p̄icularis affirmatiua tū p̄cise p eodē & pro eisdē supponētib⁹: vnioce tēti: eq̄ āple: eq̄ stricte in vna sic in alia vt qlibet hō currit: qdā hō nō currit: & qlibet hō nō currit & qdā hō currit. 4 **Subalterne** sūt vlis affirmatiua & p̄icularis affirmatiua: & vlis negatiua & p̄icularis negatiua tū p̄cise p eodē: & p eisdē supponētib⁹: vnioce tēti

Contrarie

Subcontrarie

Contradictorie

Subalterne

Primus

quæ apte: eque strictè: in vna sic in alia: vt qlit et hō currit: qdā hō currit: vlt qlibz hō nō currit & qdā hō nō currit.

*Lex et natura
Contrariorum*

5 Lex & natura contrariarū talis est: quod impossibile est duas cōtrarias esse siml' veras in quacūq; materia: pnt tñ simul esse false in materia cōtingenti & in materia naturali: qñ est predicatio indirecta: & etiā quando est predicatio indirecta si sunt exponibiles: vt omis homo pter sortem est animal: nullus homo preter sortes est animal.

Lex subcontrariarū

6 Lex subcōtrariarū talis est: q; nuncq; pnt simul eē false: tñ in materia cōtingenti pnt simul esse vere: vt quidam homo currit: quidam hō non currit: sed non in materia remota: saltem de predicatione directa.

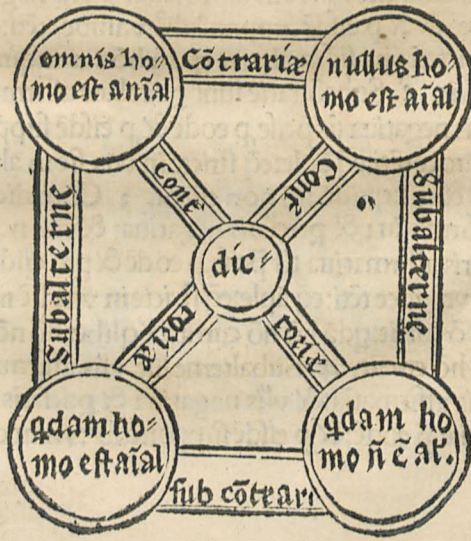
Lex Contradictoriarū

7 Lex contradictoriarū talis est: q; non possunt siml' esse vere neq; simul false in quacūq; materia

Lex Subalternarū

8 Lex subalternarū talis est: q; possunt simul esse vere & etiā simul false: & si pūcularis erit falsa vltis erit falsa si formetur: etiā si vniuersalis erit vera: pūcularis erit vera

Figurata oppositio.

Tractatu 3
 Applicatio quarta

C

Primus

Quarta imago quattuor habz

significata. Sūma i diffinitionē triaz 2 Subcōtrariarum 3 Contradictoriaraz 4 Subalternaz 5 Legem contrariarum 6 legem subcōtrariaraz 7 legē contradictoriaraz 8 legem subalternaz. Primū significatū est pedis p quē prius subiectū cape 7 sol p quē prius signū vltigif signū vli 2 subiecto ppōnem vltz hebis 2 Pedis equi. i. subiecti cū luna: p quā signū pticulare illo ppōnē pticulārē 3 est pedis. i. subiecti cū sole ad dextrū vltz negatīnā significantis 4 est pedis cū luna: q̄ pticulārē negatīnā ad dextrā tñ respiciendo/que singla more figurali p̄suetō eloquar. 5 Celesti diademate vez significat q̄ p̄a illic sit vita s̄erta fallum/ q̄ mūdi vita falsa sit 7 fallax In p̄tra r̄ijs primo est diadema: sc̄do fertat qz in cōtrarijs ita est q̄ vna est p̄a alia falsa. 6 In subcontrarijs opposito mō vides. 7 In contradictor̄ijs semp si vnū vez reliquū falsum est. 8 In subalternis p̄nt siml esse veret ergo ad s̄nistrū duo sunt diademata p̄nt etiā esse siml false ideo ad dextrum sunt due s̄erte.

Quintus passus

*Materia propp
sitionum triplex*

Triplex est materia propositio

- Naturalis* nūm sc̄licet naturalis: contingens: & remota i Naturā ali s̄ ē habitudo extremorū sic se habētīū: quod predicatū dicitur de subiecto vere & affirmatiue p se in primo mō vel in secūdo modo: vt hō est animal homo est risibilis
- Contingens* 2 Contingens est habitudo extremorū quorū alteri nō repugnat vere & affirmatiue accidentaliter de alio predicari: vt homo est albus. 3 Remota est habitudo extremorum sic se habētīū: quod vnū non pōt sine nota impositione vere & affirmatiue de alio predicari: mediante copula non ampliata neqz ampliata: vt hō est asinus,

4 a Duplex est forma propositionum Essentialis que est copula propositionis. Ideoque & omnis categorica de
Essen *hali* *ness* esse est de eadem forma essentiali b Accidentalibus est
Ande *hali* qualitas vel quantitas propositionis s Triplex est con-
hali uersio propositionis c Simplex est duarum propositionum categoricarum similium qualitatum & quantitatum: utroque termino participantium: ordine conuerso unius ad aliam formalis consequentia: & secundum hoc genus conuersionis conuertitur uniuersalis negatiua & particularis affirmatiua.

Propositionum forma triplex

Conuersio propositionis triplex Simplex

6 Per accidens est duarum propositionum categoricarum eiusdem qualitatis & diuersae quantitatis: utroque termino participantium: ordine conuerso: unius ad alteram formalis consequentia & secundum hoc genus conuersionis conuertitur uniuersalis affirmatiua: & uel negatiua: 7 Per Contrapositionem est duarum propositionum categoricarum: manente eadem qualitate & quantitate sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos: unius ad aliam consequentia: & secundum hoc genus conuersionis: conuertitur uniuersalis affirmatiua & particularis negatiua. Versus Feci simpliciter conuertitur etiam per accidens. Asto per contra sic fit conuersio tota. Afferit a negat e sunt uniuersaliter ambe. Afferit i negat o sunt particulariter ambo.

Per accidens

Per Contrapositionem

Primus
 Applicatio quinta

Quinta imago habet septem

significata 1 materia naturalis 2 materia contingens
 3 materia remota 4 forma ppōnum 5 Cōuersio sim
 plex 6 Cōuersio p accidens 7 Cōuersio p p̄traposi
 tionē 1 est infantis: q̄ materiā naturalē capere: est cū in
 opib⁹ naturalissimū sibi similis generatio 2 est olle ru
 pre qua materiā p̄tingentē: qz ollas post facturā aliunde
 rumpi cōtingit 3 est capitis demonis quo materiā re
 motā est a veritate remotū: hominē demonē esse 4 Co
 pulattonis manū infantis qua formā essentialē que est
 copula ppōnum b formatione olle formā habet accidens
 talem. ex massa em̄ accidentaliter quēnis forma fingi pōt
 5 per rote cōuersionē intellige cōuersionē simplicem
 6 est solis in lunā p̄uersio transitusqz: eo p̄uersionē p ac
 cidēs cape. In ea enī mutat sol (q̄ prius v̄litate intellexi)
 in lunā q̄ intellexi p̄icularitatē. i. v̄lis p̄positio mutatur
 in particularē 7 p equinū pedem prius subiectū volūt
 et p caudam predicatū: quibus ambobus chorda q̄ prius
 negationē accepi colligat: quo p̄uersionē p accidens que
 ram in subiecto q̄ in p̄dicato negatione debet infirmari

Sextus passus

Equipollentiarū quattuor sūt

*Equipollentiarum
 quattuor regule*

regule. Prima si alicui signo vniuersali preponatur nega
 tio equipollet suo cōtradictorio. i. quod totū aggregatū
 ex propōne cui additur negatio & negatione: eq̄pollet
 illi cui propositio sine tali negatione cōtradicebat: vt nō
 quilibet homo currit: eq̄pollet huic quidā homo currit

2 Secūda regula Si alicui signo vniuersali postpona
 tur negatio: eq̄pollet suo cōtrario. i. d'atis duabus propō
 nibus cōtrariis: si vni earū postponatur negatio eq̄pollet
 suo contrario: debet aut postponi toto distributo a parte
 subiecti: & sic facit totum aggregatū ex illa negatiōe eq̄

Primus

pollere illi cui propositio precedens sine tali negatione
cōtrariebatur: vt quilibet homo nō currit: equipollet isti
nullus homo currit. 3 Tertia regula: Si alicui signo vni
uersali vel particulari p̄ponatur & postponatur negatio:
equipollet suo subalterno. i. datis duabus propositionib⁹
subalternis: si vni earū preponatur negatio tote propo-
sitioni & etiam postponatur toti subiecto cadens sup̄ra-
tum sequens: facit totum aggregatū ex illis duabus nega-
tionibus & illa propōne: equipollere illi propōni cui pri-
us subalternabatur: vt nō quidam homo nō currit. huic
omnis homo currit. Versus. Pre contra dic: post contra: p̄
postq̄ subalter. 4 Quarta regula: Si in aliqua propo-
sitione ponatur duo signa negatiua neganter capta: vnū
a parte subiecti: & aliud a parte predicati: posita tñ ante
copulam: primū equipollet suo contrario: secundum vero
suo cōtradictorio. i. quod tunc illa propositio: in qua po-
nuntur sic illa duo signa: equipollet vni alteri propositio-
ni: In qua cū subiecto ponitur signū contrariū signo vni-
uersali negatio: vt iste equipollet: nihil nihil est: & quod
libet est aliquid:

Applicatio sexta

Primus

Setta imago quattuor habet

significata Sūma i 2 3 4 Quattuor regulas equipollē
tiarū sciantes i 2 signū scaci p̄posui eo primā regulā
de negationis p̄positione 2 Quia postposui eo scōam
3 Quod aut̄ p̄posui 2 postposui simul illo tertiam
4 Perq̄ alia duo signa quartā regulam habebis.

Septimus paulus

Propositio hypotetica est que
explicitē vel implicitē; formaliter vel equivalenter; habet
duas propōnes categoricas v̄l plures; vel duo complexa
proportionabilia duabus propōnibus coniūcta p̄ aliquā
coniunctionē vel p̄ aliquod sibi equalens tanq̄ principa
les p̄tes sui. 2 Propōnes hipōteticę tres sunt spēs: Con
ditionalis est In qua explicitē vel implicitē formaliter vel
equalenter coniunguntur due propōnes categorice vel
duo complexa proportionabilia duabus propōnibus cas
thegoricis p̄ istam coniunctionē si vel p̄ aliquod sibi eq̄
ualens; vt si homo currit homo mouetur; vnde conditio
nalis vera est bona consequētia b Ad veritatē eius req̄
ritur quod āncedens nō possit esse verū sine cōsequente
& hoc si consequens formetur c Ad falsitatē eius req̄
ritur q̄ āncedens possit esse verū sine consequēte d In
Conditionalī est quadruplex argumētatio: Prima a tota
conditionalī a positione antecedentis ad positionē conse
quentis est bona cōsequētia: vt si homo currit; animal
currit; si homo currit ergo animal currit; Secūda a destruc
tione cōsequētis ad destructionē antecedentis est bona
consequētia; vt si homo currit animal currit; sed nullum
animal currit ergo nullus hō currit; Tertia a destructione
antecedentis ad destructionē consequentis vt si hō currit
animal currit; sed nullus homo currit; ergo nullū animal

Propositio hypotetica

Propositionis hypoteticę tres species

In Conditionalī quadruplex argumētatio

currit Quarta a positione consequentis ad positionē ante
 dētis: vt si hō currit: aial currit: s; aial currit ergo hō currit
 3 a Copulatiua ē que explicite vel implicite formaliter
 vel equaliter habet duas propōnes categoricas vel
 plures: vel duo complexa proportionabilia duabus pro-
 positionibus categoricis p istam coniunctionē & vel p
 aliquid sibi equalens b Ad veritatē eius requiritur quod
 vtrāq; pars eius principalis sit vera c Ad falsitatē q; vna
 principalis pars eius sit falsa d In copulatiua est q;dras
 plex argumentatio. Prima a tota copulatiua ad quālibet
 eius partē principalem est bona consequētia: vt bñ sequi-
 tur: sortes currit & plato disputat: ergo sortes currit: Secū-
 da a parte copulatiue affirmatiue ad totā copulatiuā nō
 valet consequētia: vt non sequitur: sortes currit: ergo fors-
 tes currit & plato disputat: Tertia a veritate copulatiue ad
 veritatē cuiuslibet ptis eius principalis est bona consequen-
 tia: vt bene sequitur. Ista est vera Petrus currit & Plato
 disputat ergo ista est vera Plato disputat similiter & ista
 Petrus currit. Quarta a veritate vnus ptis copulatiue ad
 veritatē totius copulatiue affirmatiue nō valet consequē-
 tia: vt non sequitur: Ista est vera Petrus currit: ergo ista ē
 vera: Petrus currit & Plato disputat. 4 a Disiunctiua
 est illa In qua explicite vel implicite formaliter vel equali-
 ter: coniunguntur duz propositiones categoricę vel plu-
 res: vel duo complexa proportionabilia duabus propo-
 sitionibus p istam coniunctionē vel: aut p aliquod sibi eq-
 ualens tanq; ptis principales sui: vt sortes currit vel dispu-
 tat b Ad veritatē eius requiritur q; vna pars eius princi-
 palis sit vera c Ad eius falsitatē requiritur vtrāq; partē
 eius esse falsā d In ppōne disiunctiua sunt duę argumē-
 tationes. Prima a quilibet parte principali disiunctiue ad totā
 disiunctiuā est bona consequētia: vt bene sequitur: fors-

Copulatiua

*In Copulatiua qu
 duplex argumeta*

Disiunctiua

*In propositioe dis-
 iunctiua duę argumen-
 tationes.*

Primus

tes cūm vel plato disputat. Secūda a tota dīstīnctīa cū
dīstributīōe vnīs pīs principalis ad positīōnē alterius
est bona cōsequētia: vt bñ sequitur: fortes ē hō: vel fortes ē
asīnus: sed fortes nō est asīnus: ergo fortes est hōmo.

Applicatio septima

Septima imago quattuor ha-

ber significata. **S**ūma 1 diffinitio ppōnis hypoteticæ
 2 diffinitio cōditional' 3 diffinitio copulatiue 4 diffi-
 nitio disiunctiue. **P**rimū significatū est duoz cattoz: q̄
 ppōnē hypoteticā cape: q̄ est duaz cathegoricaz. 2 a est
 alioz cattoz ore scedulas p̄scissas gestantiū: quib⁹ in con-
 ditionibus p̄tractū v̄tunt: eo cōditionalē ppōnem
b anterior pes ne p̄gredi possit postertori colligat: sic in
 veritate cōditionalis: oportet añcedens p̄sequenti collis-
 gari: vsq; adeo q̄ nō possit añs esse vez sine p̄nte. ideoq; ligamen soluit vt pes anterior ab vltimo nō impediatur
d p̄ q̄tūo: sedes in cōdictiōali quattuor esse argumen-
 tationes intellige. 3 a est duoz cattoz coplatorum: eo
 ppōnem copulatiuā **b** duo veri pedes cati ob id sunt: q̄
 ad veritatē copulatiue requirūt vtrāsq; pres esse veras: alē
 vnū falsum habz pedem: qz ad copulatiue falsitatē sufficit
 vnā p̄tem esse falsam **d** p̄ q̄tūoz pedes q̄tūoz coplatis-
 uaz argumentatiōes accipe 4 est alioz cattoz duozq;
 p̄scissam disiunctiuā **b** qz pes vnus verus est alē falsus
 ideo ad ei⁹ v̄itatē sufficit vnā p̄tem esse verā **c** duo sunt
 pedes falsi: qz ad eius falsitatē req̄rūt vtrāsq; pres eē f̄las.
d In disiunctis sunt tm̄ due p̄sequētie 2 argumētatiōes;

Octauus passus

Modus est determinatio signi

Modus quid est.

ficans aliqd vel aliq̄lter: p̄ modū adiacētis rei. i. suo deter-
 minabili 2 a. b. c. d. Sunt autē q̄tūoz modi facientes pro-
 pōnem modalē: scz possibile. ipossibile. cōtingens. necesse.

*Quattuor modi faci-
 tes propositione
 modalem.*

3 a Propositio modalis ē cui⁹ copla modificatur ali-
 quo modo: determinante compositionē predicati cum
 subiecto: vt homo possibiliter est currens: & hec dicitur
 modalis diuisa: que etiā sola proprie est modalis **b**

Propositio modalis

Primus

Modalis gposita Sed modalis composita est In qua modus subiicitur vel
pdicatur: vt fortē currere est necesse: & hec nō est proprie

Proposito modalis affirmatiua modalis 4 a Propositio modalis affirmatiua est illa
In q̄ principalis copula vel principalior pars copule affirms
matur. b Negatiua est In qua totalis copula vel princis
palior pars copule negatur. 5

Negatiua

Quantitas modalium tripliter attenditur Quantitas modalium tri
pliciter attenditur a Primo circa subiectū & sic idem est
iudiciū de eis sic de illis de inesse b Secūdo circa modum
& sic illi duo modi necesse & impossibile sunt vniterfas
les: possibile vero & cōtingens sunt pticulares c Tertio
circa subiectū & modū & sic q̄q; erunt pmixte quātitas
tis 6 In modalibus igitur similiter querere poteris: que
q̄lesue; aut quāte sint; sicut in illis propōnibus de inesse fa
ctum est & quesitū 7 De modalium equipollentia dās
tur tales regle a Prima si in aliqua propōne pponatur
negatio signo & modo: tunc equipollet suo cōtradictos
rio: vt iste equipollet: nō quilibet homo possibiliter est
currrens & quidam homo impossibiliter est currrens b
Secūda si in aliqua propositione ponatur negatio post
signū & modum: eqpollet vni de signo cōtrario vel subs
alternō: vt quilibet homo necessario nō currit: equipollet
isti: nullus homo impossibiliter currit c De subalternis
potest poni tertia regula: si negatio pponatur & postpo
natur. 8 In modalibus sunt quattuor argumentatio
nes. Prima si aliqua propositio est possibilis ipsa non est
impossibilis & ecōtra: Secūda si aliqua propositio est pos
sibilis sua cōtradictoria nō est necessaria. Tertia si aliqua
propositio est necessaria sua cōtradictoria est impossibilis.
Quarta si aliqua propositio est impossibilis sua contras
dictoria est necess.ria.

De modalium equipollentia regule

In modalibus quatuor argumentationes

Applicatio octava

Primus

Octava imago habet octo si-
gnificata. Sūma 1 diffinitio modi 2 quattuor modi
3 diffinitio ppōnis modalis 4 diuisio ppōnis modal
5 quantitas modalium 6 questiuua modalium 7 eqpollē
ciaz regule 8 quattuor modalium psequētie 1 est libre
quia pondere modcratur diffinitionē modi 2 a pcur
neū q lignū necessitatē nece itelligas b cuneo rupto prin
gens quo ligna apri ptingit non tū necessario c demos
nis capite cū diademate impossibile: quia impossibile est
diabolū diademari, i. beatificari d capite humano dia
demato possibile capetq; possibile ē hoiez bñficari. 3 pat
noster cū lingua prius diffinitionē ppōnis dixim⁹ nunc
q; librat diffinitionē ppōnis modalis volum⁹ 4 a fir
ne ppōnez negatiua b lapide affirmatiua: sicut supra de
affirmatiua 2 negatiua dixim⁹ 5 a per pedem subiectū
vt supra p libram modum p pedem 2 librā subiectū 2 mo
dum simul: vt detur intelligi modalium quantitatē primo a
pte subiecti, scdo a pte modi, tertio a parte vtriusq; accipi
posse 6 triplici virga, triplex esse questiuū, vt supra
7 a, b, c. tres regule equipollentiaz in scaco vt supra
8 est ex quattuor signis scaci quibus quattuor esse moda
lium cōsequētiās cognoscas.

Secundus tractatus

Predicabile ē qđ aptū *Predicabile*

natū est de pluribus p̄dicari: vt homo
& diuiditur p̄ genus; speciem; differenti-
am propriam; & accidens.

2 Genus est quod p̄dicatur de pluribus
dr̄ntibus specie in eo quod quid: *Genus*

vt animal predicatur de homine; leone; boue; q̄ sp̄s dr̄nt.

3 Illud aut̄ p̄dicatur in quid: p̄ quod conuenienter res
spondetur ad interrogationē factā p̄ quid: vt si queratur *Predican in quid*
qd̄ est homo m̄detur animal; ergo animal p̄dicatur in qđ.

4 Alio modo diffinitur genus. Est sub quo directe &
immediate ponitur sp̄s: vt sub subā animalī ponitur hō. *Gen̄s alia d̄re*

5 Genus diuiditur in genus generalissimum & genus
subalternū a Genus generalissimū est quod cū sit gen^o *Generis diuisio*
non potest esse sp̄s; vcl q̄ non habet aliud superueniens *Genus gn̄alissim*

genus; & diuiditur in decem p̄dicamenta; q̄ sunt decem
genera generalissima; scilicet in substantiā; quantitatem;
& sic de alijs. b Genus subalternū est quod cū sit genus *Genus subalternū*
bene potest esse species subalterna; vt animal respectu cor-
poris est species; & respectu hominis est genus.

Secundus
 Applicatio nona

Prima imago habet quinque si-
gnificata. **S**tima 1 diffinitio predicabilis 2 diffinitio ge-
neris 3 predicatio in quid 4 scda diffinitio generis 5
diuisio generis. 1 significatum est canis: quia post predi-
catum capenit: quia abscondit predicabile 2 est coluber: quia ge-
nus: cum sit inter animantia multe generacionis. 3 est sca-
bis: pro quod prius questione: nunc autem in quid predicatio-
nem capere: quia semper est subiecto intrinseca sicut baculum in pedes
intrusimus 4 est columba: sub qua speculum. i. genus est
sub qua species ponit: et est scda diffinitio generis 5 est
columba in capite et summo loco volantis: quia genus gene-
ralissimum: et illud diuidit in decem genera generalissima
ideo decem columbas volitantes fecimus b p in summa col-
lumbam genus subalternum habet.

Secundus passus

Species est quod predicatur de *Species*

pluribus differentibus numero in eo quod quid: ut homo
predicatur de sorte & platone que differunt numero.

2 Alia est diffinitio speciei: Est quod directe & imme- *Alia dicitur speciei*
diate ponitur sub assignato genere 3 Tertia diffinitio *Tertia diffinitio*
Species est de qua genus in eo quod quid est predicatur *speciei*

4 a Species diuiditur in speciem specialissimam: & speciem
subalternam: Species specialissima est: que cum sit spes non
potest esse genus: vel que non habet inferiorem speciem se b *Spes specialissima*
species subalterna est quia cum sit spes potest esse genus: ut *Spes subalterna*
animal est spes corporis animati: & est genus animalis.

5 Individuum est quod predicatur de vno solo: ut sortes: *Individuum*

Secundus
 Applicatio decima

Secunda imago habet quinque significata. Summa 1 2 3 tres diffinitiones speciei 4 diuisio speciei 5 diffinitio individui 1 est speculi: p q spem intelligas: cum sit forma tenuis individuorum 2 est colube speculo supraposite: qz ponit spes sub assignato genere. 3 est speculi. i. spem cum cauda q supra predicatur: hoc est genus predicat in qd de specierum erit tertia diffinitio 4 est infimi speculi q spem specialissimam b speculum vero medium est species subalterna 5 est vnici pedis quo individuum quod de vno solo predicatur: intelligas.

Porphirij exemplum

	Substantia:	
Corpora		Incorporea
Animatum	Corpus	Inanimatum
Sensibile	Corpus animatum	Insensibile
Rationale	Animal	Irrationale
Homo		Equus
Ioannes Petrus		Brunellus Grisellus
Nicolaus		Spadicinus

**Omnia plana tibi facit
arbor porphiriana**

Dii

Secundus

Tertius partus

Differētia

*Predicatur
in quale*

*Genera
drā*

*Drā spe
nfira*

Differētia est quod predicatur
de pluribus in quale essentiali: vt rōnale p̄dicatur de forte & platone. 2 Vnde illud dicitur p̄dicari in quale ad quod cōuenienter responderetur p̄ quale: vt si queratur qualis est homo: conueniēter r̄nderetur rōnalis. 3 Differētia est duplex generica & specifica a Generica est q̄ conuertitur cum genere: & facit ipsam differre ab omni alio: vt sensibile respectu animalis. b Drā specifica est illa que conuertitur cum specie & facit ipsam differre ab omni alio: vt rōnale: & talis est que p̄dicatur de pluribus numero dr̄nibus in quale essentiali 4 Notandum q̄ eadem drā est diuisiua gen̄ris & constitutiua speciei. i. quod illa drā que cum sua opposita diuidit genus: illa eadem constituit speciem: vt rōnale cum irrōnali diuidit animal & constituunt varias species.

Applicatio vndecima

Secundus

Tertia imago habet quattuor

significata 1 diffinitio differentie in cōmuni 2 predicari in quale 3 diffinitio dñe generice 4 diffinitio dñe specificice 4 cōditio dñe Prīmū significatū est clipei q̄ dñia imaginatur: nam clipeo ab ignobili nobilis differt;

2 est virga qua prius questionē: cui extrinsece colligat baculus: quo questionē in quale: que nō tam est intrinseca quā que in quid p̄dicat: 3 a p̄ columbā prius gen^o nunc quia in clipeo p̄ que dñiam: accipe genericā dñiam b speculo dñiaz specicā 4 arans primo ponit carū: sc̄do diuidit: vt detur intelligi eandem dñiam esse positiuam 7 diuisiuam: sed diuisiuā generis 7 positiuā speciei.

Quartus passus

Proprius est quod predicatur

de pluribus accidentaliter intrāsmutabiliter: in eo quod quale: Vnde per hoc q̄ dicitur intrāsmutabiliter: differt ab accidente: per hoc aut̄ quod dicitur in eo quod quale differt a genere & specie 2 Aliter aut̄ diffinitur sic: est quod continet omni soli & semper: & conuersim predicatur de re: & non indicat quid est esse rei.

Tractatus

Nota q̄ hunc passum ⁊ sequentē in vnā imaginē memor
raui; ideo ambo textus vnus sit textus; ⁊ ambo applican
tes vna applicatio ⁊ erit q̄nq; significatoꝝ; qz hec h3 duo
⁊ alia tria. *Ne* erret in nūero caueat in oib; etiā sequentib;

Applicatio

Dñi

Secundus

Accidens est quod predicatur

de pluribus accidētaliter trāsmutabiliter in eo quod quare
le: Vel q̄ predicatur affirmatiue & negatiue de subiecto
p̄ter hoc: q̄ fiat impossibilis Accidentiū aliud est sepa-
rabile; aliud inseparabile a Separabile est q̄ per naturā
faciliter potest separari a subiecto; vt albedo nigredo b
Inseparabile est q̄ per naturā & faciliter non potest sepa-
rari a subiecto; vt nigredo in cornu; albedo in signo

Accidentium aliud est cōmune; aliud proprium siue
singulare a Cōmune est quod de pluribus potest pres-
dicari: vt album nigrum b Proprium siue singulare q̄
non potest de pluribus predicari; vt hoc album.

Quarta imago habz duo signi

ficata 1 prima diffinitio dñe 2 scda diffinitio dñe
Primū significatū est risus; p̄ qd̄ ppriū volo 2 est p̄sio
nis horologij; eo scdam dionē ppriū capere; que dicitur p̄
dicatur de re; 2 nō indicat quid est esse rei

Sūma 1 diffinitio accidentis 2 prima diuisio acciden-
tis 3 scda diuisio accidentis 3 est sacramenti quo acci-
dens; nam sunt ibi accidentia sine subiecto 4 a Sacra-
mentum ligata accidens separabile; sed ocrea ligata accidens
inseparabile; q̄ de facili remoueri nequit 5 a sacramē-
to vnico; accidens singulare b plurib⁹ aut accidens bas-
beto cōmune;

Quintus passus

Conueniunt in hoc omnia pre-
 dicabilia q̄ est de pluribus. i. de multis p̄dicari 2 Dicit̄
 aut̄ genus & species: quia genus p̄dicatur de pluribus q̄
 species 3 Species differt a genere quia genus continet
 speciē in potentia: species aut̄ genus in actu. Differt in a
 dīna quia dīe dīne possunt facere vnam sp̄m: sed due
 species non faciunt tertiā speciē. Differt a proprio: quia
 propriū natura posterius est specie: sed species natura pri-
 us est pp̄rio. Differt ab accidente. quia p̄dicatur in quid
 accidens in quale 4 Differentia differt a genere: quia
 genus predicatur in quid: differentia in quale: Differt a
 specie: quia p̄dicatur de pluribus specie vel numero diffe-
 rentibus: sed species predicatur solum de pluribus nume-
 ro differētibus. Differt ab accidente: quia differētia essen-
 tialis vel substantialis: nō suscipit magis neq̄ minus: Ac-
 cidens suscipit magis & minus 5 Propriū differt ab ac-
 cidente: quia pp̄rium speciei de sua sola specie p̄dicatur.
 accidens aut̄ de pluribus speciebus: Etiā quia propriū pri-
 us inest generibus & speciebus & postea indiuiduis: ac-
 cidens aut̄ p̄ contrariū: Item genus: sp̄s: dīna: proprium
 ab om̄ibus equaliter p̄cipantur: accidens aut̄ secūdam
 magis & minus: Item genus: sp̄s: dīna: propriū: vniuoce
 predicantur: accidens aut̄ denominatiue.

Secundus

Applicatio

Quinta imago habz quinqz si-
gnificata. Sūma 1. pueniētia qnqz predicabiliū 2. dñe
generis 3. dñe spēi 4. dñe differentie 5. dñe proprij
1. Primū significatū est caudē q̄ prius predicatū: Et nūc
criniū multitudinē pueniētiā quinqz predicabiliū: que de
mulez predicantē 2. est colūbe vnicū pedem habentis: q̄
genus a sola specie differre ponit 3. est speculi quattuor
signis: qz q̄ttuor sunt dñe spēi ad alia p̄dicabilia. 4. est
clipei. i. dñe cū tribus circulis: qz tres sunt dñe differen-
tie: ad alia p̄dicabilia 5. est hostie. i. accidentis cū q̄ttuor
sacramētis: quoniā quattuor sunt dñe accidentis ad alia
Hic maior est seruanda cautela quā aliq̄ alio in loco.

Sextus passus

Predicari vniuoce est per se
vno nomīne p̄dicari: & vna ratione: hoc est vno conce-
pta obiectuali: secūdum illud nomen: Ita quod illud vo-
catur vniuoce p̄dicari de aliquibz: quod importat aliqd.
per se cōmunicabile illis de quibus predicatur: vt homo
predicatur vniuoce de sorte & platone 2. Predicari eq̄-
uoce est p̄dicari vno nomīne: & rōnibus siue conceptibus
dīuersis. ita quod illud dicatur predicari equi-uoce: quod
non importat aliquid cōmunicabile ipsis de quibus p̄di-
catur: vt canis p̄dicatur equo-uoce de cane latrabili: pisce ma-
rino: & sidere celesti: & nihil importat cōicabile ipsis
3. Predicari denominatiue: est predicari vno nomīne
& vna ratione acci- dentali cuiusmodi sunt omnia accidens-
tia: respectu suorum subiectorum. vt homo est albus.

Secundus

Applicatio

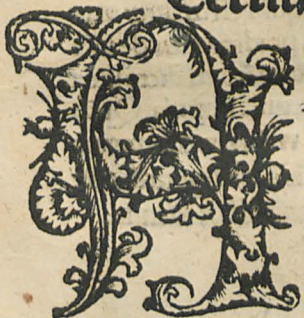

Tractatus

27

Septima imago habet tria si-
gnificata. Summa 1 predicatio vniuoca 2 predicatio e-
uoca 3 predicatio denominatiua 1 est vnius vocis v-
nibelitus quo vniuocā predicationē 2 est multarū voc-
um q̄ predicationē equocā 3 Est sacramenti: q̄ de
nominatiua: que accidentali ratione predicatur.

Certius tractatus

D cognoscendum

predicamenta: quedam sunt neces-
sario premitenda 1 Antepredi-
camentum est quoddā documen-
tum valens inmediate & a priori
ad noticiā predicamentorū habē-
dam 2 Equiuoca sunt concepti-
bilia: quorum nomē & vox cōmunis est: & secūdam ill-
lud nomen ratio: & conceptus obiectiualis vel formalis
est diuersus: vt canis latrabilis: piscis marinus: sidus cele-
ste: respectu huius vocis canis. 3 Vniuoca sunt conce-
ptibilia: quorū nomen. i. vox: cōmunis est: ratio autē con-
ceptus secūdam illud nomē est idem: vt homo: bos: leo:
respectu animalis. 4 Denominatiua sunt que cōues-
nunt in principio dictionis cū suis abstractis & dr̄nt in
fine: & important eandem formā acc̄ntalem denoiato

5 Ea que per vocem exprimūtur: quedam dicuntur
cū cōplexione: alia vero sine cōplexione 6 a Eorū
que sunt: quedam dicūtur de subiecto: in subiecto vero

E

Tertius

Universales substantia

Particular

C. Accidentia univ[er]salia

D. Particul: accidentia

nullo sunt: vt genera & species predicamenti substantie
b Alia nō sunt in subiecto: quia nō sunt accidentia: neq;
dicuntur de subiecto: quia nō sunt superiora: vt indiuidua
predicamenti substantie: sortes: plato: c Alia sunt in sub
iecto & dicuntur de subiecto: vt genera & spēs accidentiū
d Alia sunt in subiecto & de subiecto nullo dicuntur: vt
indiuidua accidentiū e Dici de subiecto est superius? p̄di
cari de suo inferiori f Esse in subiecto est in alio esse sic
accidens 7 Prima regula. Quando aliquod superius
predicatur de suo p̄ se inferiori: quicquid essentialiter vere
per se predicatur de illo superiori: etiā predicabitur de infe
riori: vt quicquid de animali predicatur mō iam dicto: hoc
idem potest dici de homine 8 Secunda regula. Quas
doctōes sunt diversa genera: quorū vnū non continetur
sub alio nec ambo sub vno tertio: tūc illorū generū sunt
diu[er]se species & differentie: vt sunt animal & scientia.

Tractatus

Applicatio

Tractatus applicatio
ad...
...

Tertius

Prima imago habet octo signi-
ficata. Summa i distinctio anpredicamenti; 2 distinctio
equiuocorum; 3 distinctio uniuocorum; 4 distinctio denotatio-
num; 5 diuisio prima; 6 diuisio secunda; 7 regula prima;
8 regula secunda. Primum significatum est chorde minorum; p
qua predicamenti capias; q non est nisi ordo magis et mi-
nus communis; q aut in anteriori parte penderet; eo ante p
dicamentum, et est multarum vocum; q prius equoca; 3 est
vnius vocis p q uniuoca; 4 est hostie p qua denotatio
tina; at q chorde in pectore pueniunt in fine secundum lo-
gitudinem dantes; ob id est; q denominatiua in principio
dictionis pueniunt dantes in fine; 5 est pedis simplicis et
compositi; eo prima diuisione; vt supra ex primo tractatu
6 a coluba et speculo genera et spes ligni. i. sube; adde q
neq in subiecto sunt; neq de subiecto dicunt e speculo
et columba hostia in ore gerente; genera et spes accidentium
Adde q sint in subiectis et de subiectis dicant d Et q vno
pede formatur; indiuidua accidentium intelligi; que in sub-
iectis sunt et de subiecto nullo dicunt e p caudam qua
columba gestat in ore; de subiecto predicari; qz supra cau-
da predicatum memorauimus f hostia tñ in qua est lignum
esse in subiecto sicut accidens interpretatur; 7 est vni-
us canis alter opprimentes; quo superius et inferius collis-
gatos; tñ vt datur intelligi prima regula; que qd de supio-
ri dicitur hoc idem de inferiori possit dici; 8 est duarum
columbarum ex diuerso trahentium. i. diuersorum generum diuer-
sas esse species et dñas esse oportere.

Tractatus

Secundus passus

Substantia diuiditur per pri-

mā & secundam. Prima substantia est que proprie principā
 paliter & maxime substare dicitur: vt aliquis homo: Vt
 que nec est in subiecto: nec de subiecto dicitur 2 Secū
 de vero substātie sunt genera & species: in quibus sicut
 in superioribus: sunt prime substantie tanq̄ inferiora: vt
 aliquis homo in homine 3 a Dr̄nt aut̄ in hoc adins
 tuicem: quia species est magis substantia quā genus: cum
 sit primis substantijs ppinquior b Etiā quia pluribus
 substat sp̄cies quā genus: quia substat accidētibz & cū
 hoc generi: sed sp̄s specialissime equaliter substānt: quia
 eq̄raliter propinque sunt primis substantijs 4 Prima
 proprietas substantie: Cōmune est om̄i substantie in sub
 iecto non esse y Secunda: Om̄ibus secūdis substantijs
 & earum differētibz conuenit vniooe p̄dicari de primis:
 cum p̄dicentur vno nomine & vna ratione. i. essentialiter

6 Tertia: Om̄is terminus prime substantie significat
 hoc aliquid. i. rem que est vna numero. Sed terminus ses
 cundarū substantiarū significat quale quid. i. aliquid cōs
 municabile 7 Quarta: Substātie nihil est contrarium

8 Quinta: Substantia nō suscipit magis neq̄ minus:
 id est nō predicatur vere affirmatiue: mediātibus istis ad
 verbis magis vel minus 9 Sexta: Substantia nata est
 suscipere cōtraria supple successiue: secūdam suam muta
 tionem: suscipit caliditatē & frigiditatem: q̄ sunt cōtraria

E iij

Tertius

Applicatio

Secunda imago habet nouem

significata. Summa 1 distinctio prime substantie 2 distinctio secundarum substantiarum 3 differentia earum ad invicem 4 prima proprietas substantie 5 secunda 6 tertia 7 quarta 8 quinta 9 sexta proprietas 1 Primum significatum est diadema dei quo prima specie habebis cum deus sit prima omnium rerum et prestantissima substantia 2 est speculi et columbe in diademate: quia prime substantie secundis insunt 3 a speculum est maius columba: quia species magis est substantia quam genus b at quia speculum columbe substantie eo applicabis: quia species pluribus substantiis quam genus 4 bursa rupta in qua nihil est: prima est proprietas substantie: in subiecto scilicet non esse 5 est unius vocis: quia secundae substantie uniuoce de primis predicantur 6 Stella et rota ex primo tractatu: terminum eorum et singularem: hic autem quia prima substantia significat hoc aliquid et singulare Secunda quale quid. i. communicabile 7 Est ignis: quo substantie nihil esse contrarium: cui si olla aqua coniungeretur: contrarietas in sequentibus significabitur 8 est vinee que si rupta sit: non suscipere magis et minus intelligit: si integratque suscipiat magis et minus 9 est faciei partim albe partim nigre: eo quod substantia suscipiat contraria secundum sui mutationem

Tertius

Tertius passus

Quantitatis aliud continuum

aliud discretum. Continua quātitas est cuius ptes copulāntur ad aliquē terminū: qui est principiū continuatiū ad inuicē: & eius sunt quinque spēs: quarum tres sunt pmanentes: scilicet linea: superficies: corpūs: & due successiue: scilicet tempus & motus: q̄ p tempus intelligit̄. 2 Quātitas discreta est: cuius partes nō copulāntur ad aliquē terminū continuatiū illarum partiū: sed partes remanēt diuise: & sepe ab inuicem: & est duplex: scilicet numerus & oratio. 3 Prima cōtinuitas quantitatis: Quantitati nihil est cōtrariū: vt bicubito tricubito nihil cōtrariatur. 4 Secūda: Quantitas nō suscipit magis neq̄ minus. 5 Tertia: Propriū est quantitati secūdam eam equale vel ineq̄uale dici: id est eq̄talitas vel ineq̄ualitas q̄ sunt relationes: nūq̄ fundantur nisi in quantitate.

Tractatus

Applicatio

F

Tertius

Tertia imago habet quinque signi-
ficata. Summa i diffinitio quantitates primum 2 diffi-
nitio quantitates discrete 3 prima comitas 4 scda y ter-
cia proprietates quantitates. Primum significatum est circini
rem quantitates mensurantis; eo quantitates primum volo a prima spes
eius est linea b scda superficies c tertia corpus d quarta
tempus e. quinta motus; quae singula res ipsa demonstrat 2 est
horologii arenosi quae discretam quantitates cape a numerus est
eius prima spes b pater noster. i. oratio; scda spes 3 est ignis
ut supra 4 est rupte vinee ut supra ex passu precedenti.
5 est duarum linearum quarum una est alteri equalis; alia inae-
lis; nam primum est quantitates secundum eam equalis vel inaequalis dicitur.

Quartus passus

Relativa sunt que hoc ipsum
quod sunt aliorum dicuntur. i. ad alia referuntur: sub habitu di-
ne gratiae vel cuiuscumque alterius casus: ut pater filij pater.

2 Triplicia sunt relativa; scilicet equiparantiae; supraposi-
tionis; & suppositionis a Relativa equiparantiae sunt quo-
rum fundamentum & terminus sunt eiusdem rationis fundan-
di; ut simile: dissimile; equalis; inaequalis b Relativa sus-
suppositionis sunt quorum fundamentum habet dominium
supra fundamentum sui correlativi; ut pater & dominus
c Relativa suppositionis sunt quorum fundamentum habet
inferioritatem; supra fundamentum sui correlativi in dominio;
ut filius & servus 3 Prima proprietates relativorum est
quod relativa habent contrarium: ut virtus contrariatur vicio; sed
hoc non continetur omnibus relativis; duplo enim nihil est contrarium

4 Secunda proprietates relativorum: quod suscipiunt magis &
minus; ut sile dicitur magis & minus sile 5 Tertia; relata
dicuntur ad connatentiam. i. referuntur ad invicem secundum ma-
gnam dependentiam; sic quod unum predicat de seipso; median-

Tractatus

re obliquo sui correlatiui: vt pater filij pater 6 Quarta
Relatiua sunt simul natura. i. simul actualiter existentia:
ita vt si vnum est reliquum est.

Applicatio

Fii

Tertius

Quarta imago habet sex signi-
ficata. Sūma 1 diffinitio relatiuorū 2 diuisio relatiuorū
3 prima pprietas 4 scda 5 tertia 6 quarta pprietas
1 Prīmū significatū est sagitte supra balutā: nam ipsa est
ad aliud. i. ad metham 2 a est sagittariū equaliū: qb?
relatiua equipātie volo b p sagittā supiorē relatiua sup-
positionis c p inferiorē relatiua supponis 3 est ollicu-
cule ignite: q̄ intelligas vt sup in scda imagine 4 est
vitis ruptē 5 q̄zota volubilis est: accipe q̄ ad p̄uertē-
tiam relatiua dicant 6 q̄ sagitte simul ligantē relatiua
simul esse natura dicas.

Quintus passus

Qualitas est secundū quā qua-
les esse dicimur: vt albedine dicimur albi 2 Et habet
quattuor modos. Prīmus est habitus vel dispositio. Ha-
bitus autē est blitas de difficili mobil' a subiecto: Sed dis-
positio de facili remouetur a subiecto 3 Secūdus est na-
turalis potentia vel impotentia. Naturalis potentia est q̄
dam qualitas seu habilitas inexistens rei a natura: p̄ quā
ipsa potens est ad ex. cendās suas opatiōes: & ad resistē-
dum suis cōtrarijs. Naturalis impotentia est inhabilitas
seu q̄litas rei inexistens a natura: p̄ quā potens est ad exer-
cendum suas opationes 4 Tertius modus est passio
vel passibilis qualitas. Passio est qualitas cito transiens:
vt rubedo q̄ ex verecūdia puenit. Passibilis qualitas im-
portat qualitatē sub esse pmanentie: vt rubedo ex natura
pueniens 5 Quartus modus est forma vel figura. Fis-
gura est ordo partū ad totum locum vel ad partes loci.
6 Prima pprietas: Qualitati inest contrarietas: vt
iusticie cōtrariat iniusticia: & caliditati frigiditas 7

Tractatus

Secūda. Qualitas suscipit magis & minus 8 Tertia: p
 prium est qualitati secūdum eam simile v' dissimile dici
 Similitudo est rerum differētiū eadem in specie qualitas
 Dissimilitudo est rerum differentium diuersa qualitas.

Applicatio

Tertius

Quinta imago habet octo signi-

ficata. Sūma i dī finitio qualitatis 2 primus modus
qualitatis 3 scōus 4 tertius 5 quartus modus qua-
litatis i. Primū significatū est pincelli: quo qualitat; diffi-
nitionē cape 2 est manicarū dispositio e ad pingendum
quo habitus vel dispositio significatur. 3 est vulnerū
quibus naturalem potentiā vel impotentia intelligas

4 transfixo gladio passionē vel passibilem qualitatem
5 formis pictis formam habet; circumstātes figuras
6 est ollicule 7 est vitis integre 8 est specular; vi-
sionis: que semp similis est forme videntis; qua pprietas
ultima qualitatis designat: quia secūdum eam dicimur
similes vel dissimiles.

Sextus passus

Actio ē respectus extrinsecus

adueniens ipsius agentis ad passum 2 Prima eius p-
prietas est: Proprium est actioni ex se inferre passionem:
id est ipsa mediante 3 Secunda: agere & pati suscipiūt
contrarietatem: vt calefacere cōtrariatur huic quod est fri-
gefacere 4 Tertia: agere suscipit magis & minus: vt ca-
lescere dicitur magis & minus calefacere 5 passio est
respectus extrinsecus adueniens ipsius patientis ad agens
vt calefieri: vi 6 Prima proprietat: Propriū est passio-
nē inferri ex actione: vt calefieri ex calefacere 7 Secūda
passio non est in agente sed patiente.

Tractatus

Applicatio

Füü

Tertius

Sexta imago habet septem si-
gnificata. Summa i diffinitio actionis 2 prima eius p
prietas 3 scda 4 tertia pprietas 5 diffinitio passionis.
6 prima pprietas 7 scda i Primū significatū est hoīs
secantis quo actionē 2 est securis: ea primā pprietatē ca
perq; mediante securi inferit actio 3 est ollicule 4 est
vitis 5 est ligni paciētē q; diffinitionē passionis 6 est
apture ex actione illate: qua primā pprietatem intelligas.
7 est cunei in ligno: vt datur intelligi passionē nō esse
in agente: sed in patiente.

Septimus passus

Quando est respectus extrinse-
cus adueniens ipsius tēporis ad rem temporalem: vel rei
temporalis ad tempus 2 Prima eius proprietatē: Quan
do nihil est contrariū 3 Secūda. Quando non suscipit
magis neq; minus 4 Vbi est respectus extrinsecus ad
ueniens loci ad rem locatā: vel rei locate ad locū 5 Pri
ma eius proprietatē: vbi nō habet contrariū: cū sit p se ters
minus motus 6 Secūda vbi nō suscipit magis neq;
minus 7 Situs est respectus extrinsecus partiū totius
ad partes loci 8 Prima proprietatē: Situs non habet cō
trarium 9 Secūda: situs nō suscipit magis neq; minus
10 Habitus est respectus extrinsecus adueniens eorū
quē sunt circa corpus ad ipsū corpus 11 Prima eius
proprietatē: Habitus suscipit magis & minus 12 Ha
bitus non habet contrarium

Tractatus

Applicatio

Certius

Septima imago habet duode

cim significata. Sūma 1 diffinitio qñ 2 3 pprietates qñ 4 diffinitio vbi 5 6 pprietates vbi 7 diffinitio situs 8 9 pprietates situs 10 diffinitio habitus 11 12 pprietates habitus Prīmū significatū ē horologū p q qñ intelligas. 1 est ollicule 2 est rupte vitis 3 est baculi ceci;quo palpitāt vbi nā sint; q vbi cape 4 est 5 ē ignis 6 est rupte vitis 7 est cantharus;eo sitū cape 8 est ignis 9 est rupte vitis 10 est armor;quo habitum volo 11 est vitis integre 12 est ignis sine olla

Octauus passus

Postpredicamentū est quoddam documentū valens mediate & a posteriori: ad predicamentorū noticiam habendam; & sunt quinque; scilicet oppositio: prius; simul; motus; habere. 2 Oppositio relativa est repugnantia relatiui ad suum correlatiuū; que de eodem & respectu eiusdem verificari nō possunt: vt sunt pater & filius 3 Contraria sunt que sub eodē genere posita sunt: & maxime differunt: & nata sunt inesse successiue eidem subiecto; nisi alterū illorum insit a natura; a quo nata sunt se mutuo expellere 4 Priuatiue opposita sunt; que habent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili; & tēpore determinato a natura: vt sunt visus & cecitas 5 Cōtradictoria sunt que opponuntur secundum affirmationē & negationē: vt homo: nō homo; & ipsa absolute sumpta nō possunt de aliquo verificari copulatiue 6 a Prius habet quinque modos: est prius tempore b prius natura: vt animal est prius homine c prius ordine: vt littere sunt sillabis priores d prius honore e causa cuius est causa, vt res prior est ora

Tractatus

tionem de se facta: ab eo enim quod res est, vel non est: oratio dicitur vera vel falsa, per oppositum dicatur de posterius

7 Simul habet tres modos a Primus est generatio
 ne vel duracione b Secundus a quo convertitur subsisten-
 di consequentia: & unum non est causa alterius: ut sunt rela-
 tiua & ipsorum correlatiua c Tertius est natura diuisionis: que opposito modo diuidunt aliquod totum: ut ras-
 tionale & irrationale diuidunt animal 8 Motus sex sunt
 species a Generatio est progressio a non esse ad esse b
 Corruptio est progressio ab esse ad non esse c Atigmentatio est
 preexistentis quantitatatis maioramentum d Diminutio est
 preexistentis quantitatatis minoramentum e Alteratio est mutatio de
 contraria qualitate in contrariam qualitatem f Secundum locum mutatio: sex habet species: sur-
 sum: deorsum: dextrorsum: sinistrorsum: ante: retro 9
 Habere dicitur septem modis. Primo est habere qualitatem
 Secundo quantitatem. Tertio vestimentum. Quarto mem-
 brum. Quinto habere contentum. Sexto habere possessionem.
 Septimo habere uxorem: & is modus est alienissimus,
 cum habens etiam habeatur

Certius

Applicatio

Octava imago habet nouem si-
 gnificata. Summa 1 diffinitio postpredicamenti 2 op-
 positio relatiua 3 oppositio cōtraria 4 oppositio priua-
 tiua 5 oppositio cōtradictoria 6 quinqz modi prioris
 7 tres modi simultatis 8 sex species motus 9 eptē
 modi habere Primū significatū est posterioris consue-
 quo postpredicamentū intelligas vt supra in primo passu
 huius tertij tractatus 2 est sagitte in merba; quo oppo-
 sitionem relatiuorū vt supra de relatiuis 3 est ollicule
 qua oppositionē p̄triorum / aque in olla 2 ignis 4 est
 p̄aniculi quo oppōnē priuatiuā habe 5 andria cruce op-
 positionē cōtradictoriā 6 a vitriuo horario; prius tpe
 b gallicantu prius natura; eo q̄ omnium animantium cantu
 prius diē p̄dat c cappa prius ordie d bireto pri⁹ hono-
 re e qz crux prior est oratione, i. legibulo; ideoqz res prior
 est oratione de se facte 7 a est capitum copulatione; eo
 simul duratione b pedum reuersione siml'a quo cō-
 uertitur subsistēdi cōsequentiā c capitum diuisione in-
 tellige simul diuisione 8 a est loci generationis quo ge-
 nerationē b verne corruptionē c vnius tibie magnitu-
 dine augmentationē d alterius paruitate diminutionē
 e albo 2 nigro alterationem f instrumento horario cur-
 renti loci mutationē 9 Septem vero modis legibuli
 septem modos habere imaginaberis.

Tertius tractatus hic
 est completus.

G

Quartus

Quartus tractatus

Propositio quæ
est

Propositio est oratio in qua formaliter vel equiualenter vnitur predicatū materiale cum subiecto: mediante copula verbali; affirmatiua vel negatiua: & debet hec diffinitio intelligi: de propositione categorica simplicis qua

Terminus

litatis 2 Terminus est in quē propositio categorica nata est resoluit: tanq̄ in subiectum & predicatū 3 a

Dici de omni

Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto: de quo non dicatur predicatū: & tale est duplex b Priori

Dici de omni dicitur

Priori

stictum est: quando nihil est sumere sub subiecto: de quo non dicatur predicatum: siue vere siue false c Posteriori

Posteriori

stictum est: quādo nihil est sumere sub subiecto: de quo vere non dicatur predicatū: pro qualibet differentia temporis: vt omnis homo est animal 4 a

Dici de nullo

Dici de nullo est quando nihil est sumere sub subiecto: a quo non remoueat^r predicatū: & tale similiter est duplex b Priori

Priori

Posteriori

stictum est: quando nihil est sumere sub subiecto: a quo non remoueat^r predicatum: siue vere siue false c Posteriori

stictum est: quādo nihil est sumere sub subiecto: a quo nō remoueat^r predicatū vere: pro qualibet differentia temporis: Ad hoc igit̄ quod silogismus categoricus de medio cōmuni sit bonus: requiritur q̄ altera premissarū sit

de omni: vel de nullo: & non sufficit q̄ sit vniuersalis.

Tractatus

applicatio

Gij

Quartus

Prima imago habet quattuor

Barre barre

significata. Summa i diffinitio ppōnis 2 diffinitio termini 3 dici de omni 4 dici de nullo. Primum significatum est pater noster vel legibuli/quine lingue affigi vide sup in primo tractatu in significato tertio 2 est rote stelle leg p q capias terminū vt supra 3 a est solis/quo signa vltia: cum cauda qua supra predicatū: nunc de omni dici siue predicari b stella priori/dici de omni prioristici c stella posteriori dici de omni posterioristici 4 a Sole/quo de omni vt supra: fune quo prius negationē habente negatiuam de nullo, i. dici de nullo b stella priori & posteriori, vt supra.

Secundus passus

Sylogismus

Sylogismus est oratio hypote

tica: In qua duabus premissis in modo & in figura dispositis: necesse est conclusionē sequi: vt omne animal est subā: omnis homo est animal: ergo omnis homo est substantia.

Tres termi in quo
libet Sylogismo
Mediu

2 In quolibet sylogismo sunt tres termini: scilicet mediū: maior extremitas: minor extremitas. Mediū est terminus sumptus ante conclusionē: ita q mediū nunq̄ debet poni in cōclusionē: aliter nō erit bonus sylogismus

Maior extremitas

b maior extremitas: est terminus sumptus in maiore cū

Minor extremitas

medio c minor extremitas. est terminus sumptus in minore cum medio 3 In omni sylogismo sunt similiter tres

ppōnes. scilicet maior q̄ est prima ppō: minor q̄ est secūda: Conclusio q̄ est illa ppō q̄ post notā illationis ponit.

figura
modus

4 Figura est ordinatio triū terminorū secūdam subiectionē & predicationē 5 Modus est ordinatio duarū ppōnum & conclusionis: in debita q̄ualitate & q̄ntitate

Debita q̄ualitas

6 Debita quantitas est q̄ vna premissarū sit vltis

7 Debita q̄ tralitas est q̄ vna premissarū sit affirmatiua *debita qualitas*
 tra 8 Quinq; sunt regule generales ad om̄es figuras: *Regule ḡnales s̄*
 Prima: ex puris particularibus; indefinitis; nō valet silo *ad om̄es figuras*
 gism us de medio cōmuni; quia ex vero seq̄retur falsum
 Secunda: ex puris negatiuis nihil sequitur propter eandē
 causam: Tertia: si aliqua premissarū erit particularis cons
 clusio debet esse particularis: quia alias arḡteretur a non
 distributo ad distributum ex parte minoris extremitatis
 Quarta: si aliqua premissarum fuerit negatiua, conclusio
 debet esse negatiua: nisi illa sit de contingenti: & nō de
 necessariō: ex qua bene sequitur affirmatiua: Quinta: me
 dium habens officium mediij: non debet intrare conclus
 sionem.

G iij

Quartus

Applicatio

Secunda imago habet octo si

gnificata. Sūma 1 diffinitio filogismi 2 tres termi filogismi 3 tres ppōnes filogismi 4 diffinitio figure 5 diffinitio modi 6 que sit debita q̄ntitas 7 que sit debita q̄litas 8 quinque regule generales. i Primū significatum est triū cattoꝝ: quib⁹ diffinitionē filogismi intelligas q̄ est triū catbegoꝝ. 2 est basteꝝ: vna ps maior: qua maiore extremitatē b parte minore/ minore extremitatē c parte media: mediū 3 est triū modoꝝ: id est triū ppōnū: filogismi 4 ē specularē effigie: q̄ figurā intelligas. 5 libra deniq; modū: vīs de modalib⁹ 6 Sole debita q̄ntitatē cape: vīs. 7 lapide debita q̄litatē vīs. 8 q̄nq; pennis pilei: q̄nq; eē reglās ḡnales memorabis.

Tertius passus

Prima figura est quando me / *Prima figura*

diū subicit in maiori & in minori: vt oīe aīal ē subā: oīs hō ē aīal: ḡ oīs hō ē subā: & h̄z nouē modos: Barbara Celārē: Darij: Ferio: Baralip̄tō: Celātes: Dabit: fap̄fmo Friselmorū: ex quibus modis: quattuor primi: cōcludunt directe: & oīes aliī cōcludunt indire te 2 Directe con

Directe concludere

cludere est: q̄n maior extremitas v̄l pars maioris extremitatis: est predicatū vel ps p̄dicati: v̄l se tenet ex pte p̄dicati & minor extremitas: v̄l ps minoris extremitatis: ē subiectū: vel se tenet ex pte subiecti: in cōclusionē 3 Indirecte

Indirecte concludere

cōcludere: ē q̄n minor extremitas ē p̄dicatū: v̄l ps p̄dicati & maior extremitas v̄l ps ei⁹: se tenet ex pte subiecti 4 Reglę prię figure sūt due. Priā: quod minore ex̄nte negatiā in priā figura nihil seq̄t: q̄a argueret a nō distributo ad distributū: ex pte maioris extremitatis. Secūda: maiore ex̄istente p̄ticulari in prima figura: nihil sequitur.

Prime figure due regule

Quartus

Applicatio

Tertia imago habet quattuor

significata. **Sūma** 1 **Quæ** sit p̄ia figura 2 **q̄d** directe cōcludere 3 **q̄d** idirecte 4 **due** regle p̄ie figure 1 **Prīm** significatū. est speculi: quo supra figurā designamini: sed numerus impositus quotat primā figurā 2 est clauū quo directe cōcludere volo 3 est clauis furū. q̄ indirecte cōcludere 4 est pennarū: quo duas esse regulas cape

Quartus passus

Secunda figura est quādo me

dium predicatur tam in maiori quā in minori: & habet quattuor modos: scilicet: Cesare: Camestres: Festino: Baroco: & hī tres modi directe concludunt 2 De hac figura dan̄ due regle: Prima: maiore existente particulari in secunda figura nihil sequitur: quia argueretur a nō distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis: Secūda ex puris affirmatiuis in secunda figura nihil sequitur: quia tunc mediū in nulla p̄missarū distribueret 3 Tertia figura est quādo mediū subijcit tam in maiori quā in minori: & habet sex modos. Darapti: Felapton: Disamis: Datisi: Bocardo: Ferison: 4 De hac figura dan̄ due regule: Prima: minore existente negatiua in tertia figura nihil sequitur: quia tunc argueret a non distributo ad distributū: ex parte maioris extremitatis: Secunda regula: In tertia figura semp̄ concludit particulariter: quia alias argueretur a non distributo ad distributū ex parte minoris extremitatis 5 Quattuor igitur modi primi: figure primæ: sunt euidentēs: nō sic alij: ideo q̄ ad quattuor primos alij reducūtur: non quod ex vno fieret alter: sed quod vni^{us} cōsequētia vel ineuidentia: ostēdat per consequentiā

Secunda figura

due regule seruntur

Tertia figura

due regule

Modi 4 p̄ie s̄t

Quartus

sive alteritis euidentiam: quare illi primi quattuor: ab his litteris incipiunt. b. c. d. f. & quicumq; aliorum: a consimili littera incipit: ad eundem ex primis modis reducitur: qui sibi consimile litteram habet 6 Reductio modorum est quadruplex. Versus .S. vult simpliciter verti. p. vero p acci. M. vult transponi. c. per impossibile duci. Hoc est si ponatur. s. propositio: intellecta per vocalem inmediate precedentem: debet conuerti simpliciter: si ponitur. p. illa propositio precedentis vocalis: conuertatur p accidens: si. m. fiat premissarum transpositio: si. c. fiat reductio per im possibile.

eductio modorum
quadruplex

Applicatio

Quintus

Quarta imago habet sex significata. Summa i que sit secunda figura 2 due regule scde figure 3 que sit tertia figura 4 due regule ter tae figure 5 modozum distinctio 6 Reductio modoz. Pimā significatū est speculi per duo quottatū: eo scdaz figuram habe 2 est duarum pennarū vt supra 3 est speculi per tria quottatū: quo tertiā figurā 4 est duarum pennarum vt supra 5 per tabulam: per b c d f scriptā: noticia modozum habetur 6 at quia apes quattuor regem eozum reducant: eo memorabis alios modos: ad quattuor primos reduca.

Quintus tractatus

Argumentum

Argumentū est ratio rei dubie: id est medium siue antecedens alicuius consequentie: faciens fidem de re dubia: hoc est verum assensum de conclusione: que prius erat dubia: & capitur hic ratio pro medio vel antecedente: alicuius processus argumentatiui

Conclusio 2 Conclusio est oratio illata ex aliqua pmissa vel alitribus pmissis: ipsam probante vel probantibus.

Questio 3 Questio est dubitabilis propositio: cum signo dubitationis & quesitio.

4 Argumentatio est totalis oratio ex antecedente & *Argumentatio, et eius 4 partes.*
 consequente cōposita: & eius sunt quattuor species: silo-
 gismus: inductio: entimema: exemplum 5 Inductio
 est argumentationis pgressio: a singularibus seu inferioribus
 ad vniuersale siue ad superius: vt iste homo currit:
 & iste homo currit: & sic de alijs: ergo oīs homo currit.

6 Entimema est argumētatio: In qua ex vna sola pro *Entimema*
 pōne cathgorica in antecedente expressa: infertur festina
 ta conclusio: cui propōni si aliqua premissa addatur: erit
 bonus silogismus: vt omīs homo est animal: ergo Ioānes
 est animal: cui si adderetur illa: Ioannes est homo: esset p-
 fectus silogismus 7 Exemplū est argumentatio pro: *Exemplum*
 batira cōclasionis p̄ticularis: ex alia propōne p̄ticulari vel
 alijs propōnibus p̄ticularibus: propter aliquā similitudis
 nem reptam inter res significatas p terminos antecedētis
 & cōsequētis: & capitur hic p̄ticularē prout se extendit
 ad indefinitam: & singularē: vt parisiē. pugnare contra
 rothomagenes malum est: ergo turonenses pugnare cō-
 tra pictanenses malum est: quia vtrobicq; est pugnare
 affines contra affines.

Quintus

Applicatio

Prima imago habet septem
 significata. Summa i diffinitio argumenti 2 Cōclu-
 sionis diffinitio 3 questio 4 argumentatio 5 inductio
 6 entimema 7 exemplum i Primū significatū est clau-
 semanus: que dum clausa est: quid cōtineat dubitat: dū
 apitur soluitur dubitatio: quo argumentū volo: quia est
 ratio dubierei fidem post faciens 2 est ferre. labra equi
 claudentis: q̄ conclusionē cape 3 est virge in fronte equi
 quo questionē 4 clausa manu supra argumentū volui
 Et nunc quia ei legibulum id est oratio iungitur: eo argu-
 mentationē cape: que est argumenti per orationē explica-
 tio 5 Scintillis inductionē: quia sicut ex paruis q̄nq̄
 scintillis ignis excrecit q̄s maxm̄: sic in inductione: ex
 singularibus fit in vniuersale p̄gressio: vide supra quanti-
 tatem cathegoricarū 6 est duorum cattozū semutuo se-
 quentiū: illo entimema cape: qd̄ est duarū cathegoricarū
 quarum vna festināter sequitur ad aliam 7 duob̄ ter-
 minis singularibus: exemplum volo: In quo ex vno sin-
 gulari: infertur aliud singulare.

Quintus

Secundus passus

Locus est sedes argumēti siue oratio cōfirmatiua argumēti dialectici; Vel est habitudo terminorū ratiōe cuius talis oratio habet veritatē. Locus est duplex; maxima; & locus dīna maxime a

Locus maxima est regula siue propositio per se nota; cōfirmatiua cōsequētie dialectice; vt ista propositio; de quo cūq; p̄dicatur diffinitio & diffinitū; est cōfirmatiua huius cōsequētie dialectice; petrus est animal rōnale; ergo petrus est homo. **b** Locus dīna maxie est illud p̄ quod vna maxima dialectica differt ab alia; seu est terminus siue habitudo terminorū ex quibus locus maxima componitur. **3** Locus dīna maxime; diuiditur per locū intrinsecum; extrinsecum; & mediū. **a** Locus intrinsecus est quando terminus inferens & terminus illatus idē important; cōuertibiliter; v̄ non cōuertibiliter; & vnū est in alio; secūdam aliquē modum essendi in. **b** Locus extrinsecus est quādo terminus inferens & terminus illatus nō idem important cōuertibiliter vel non cōuertibiliter neq; vnū est in alio secūdam aliquē modum essendi in. **c** Locus medius est quando terminus inferens & terminus illatus p̄m cōueniunt & p̄m differunt; vel se hnt sicut mēbra diuidētia; de quibus omnibus in suis locis dicetur. **4** Locus intrinsecus diuiditur per locum a subā & a cōcomitātib⁹ subām. **a** Locus a subā est; qñ terminus inferēs & terminus illatus idē important cōuertibiliter. **b** Locus a cōcomitātib⁹ subāz; ē qñ terminus inferēs & terminus illatus idē important sed nō cōuertibiliter; vel vnū denotat esse in alio secūdam aliquē modū essendi in.

Applicatio

H

Quintus

Secunda imago habet quattu

or significata. Sūma i diffinitio loci 2 diuisio loci 3 diuisio loci dñe maxime 4 diuisio loci intrinseci 1
Prīmū significatū est selle; p quā locum intelligas; qui est argumenti sedes 2 a est pater noster selle affixū; eo locum maximā cape; q̄ est oratio loci p̄firmatiua b nodus locū dñe maxime habe; q̄ sicut nodus ps est pater noster id est orōnis; sic dñā maxime ps est maxie 3 a Lorde q̄ intrinsecū est homī; locum intrinsecū cape b pectore extrinsecū c vmbilico mediū locum habeto 4 a strepa in qua equitādo stamus; locū a suba p̄cipe b vmbra p̄o locum a concomitantibus subam; nam vmbra sc̄mp substantiam sequitur.

Certius passus

Diffinitio est oratio explicans:

quid est esse rei p̄ essentialia; vt animal rōnale est diffinitio hominis; eius entitatē manifestans 2 Descriptio est oratio cōstans ex genere & proprio; vt animal risibile; & datur per accidentalia sp̄i; scilicet p̄ ppriā passionē; sed non per accidentalia indiuidui 3 Interpretatio est oratio explicans cōuertibiliter & sinonime; quō & qualiter qd p̄ nomen significet implicite; vt si querat quid sit philosophus; & interpretat quod sit amator sapientie 4 Locis aut diffinitionis ad diffinitū; vā descriptiōis ad descriptū; v̄ interpretationis ad interpretatū; est habitudo vnus ad aliud 5 Habet aut vnūquodq̄ ex illis tribus q̄ttor argtmenta; duo ex p̄re subiecti; scilicet affirmatiue & negatiue; vnū ex his tribus subijciēdo; alia duo ex p̄te p̄dicati; affirmatiue videlicet & negatiue; vnū ex his tribus p̄dicando; tenet ergo hic locus affirmatiue & negatiue; in p̄sonali sup̄pone; & sine im̄io actū aīe ip̄ortate

Tractatus Applicatio

Hij

Quintus

Tertia imago habet quinq; si-
gnificata. Sūma i diffinitio diffinitōis 2 dīffinitio
descriptionis 3 diffinitio interpretatiōis 4 locus diffi-
nitōis. descriptionis. interpretatiōis 5 quatuor argu-
mēta iā dictoz locozū i Primū significatū est sceptrū
qđ diffinitiuā sententiā supra volui nunc aut diffinitōne
2 est calami quo descriptionē cape 3 est legibuli in q̄
est lapis magi⁹ pueribilis: eo interpretatiōne intelligas:
que est oratio pueribilis 4 est bitumis quo cū quid
illinit fortē facit habitudinē: q̄ semp locū interpretabimur
in sequētib⁹: qui nō est nisi habitudo 5 est pedis 2 cau-
de quadrupite: vt def intelligi quodlib; hoz trū: q̄tuor
habere argumenta: duo ex pte subiecti: duo ex parte p̄di-
cati: q; p caudā sup̄ predicatū: 2 pede subiectū significam⁹

Quartus passus

Locus a concomitātibus sub-
stātiā diuiditur: quia alius est a toto: alius a parte: alius
a causa: alius ab effectu: alius a generatione: alius a corru-
ptione: alius ab vsibus: alius a cōiter accidentibus 1 a
Totum vniuersale est superius essentialē: respectu sui infe-
rioris: vt homo respectu petri: & tenet negative: potestq;
affirmatiue 2 teneri certis conditiōibus obseruatis b ps
subiectura est inferius essentialē: respectu sui superioris: &
tenet affirmatiue: & in aliquibus negative 2 a Totum
integrale est q; constat ex suis partibus: & tenet solū affir-
matiue b A pte integrali tenet argumentū solū ne-
gatiue 3 a Totum in q̄ntitate est terminus cōis distri-
butus per signū vniuersale & tenet affirmatiue & negati-
ue b Pars in quantitate est terminus cōmunis sumptus
sine signo vli v̄ inferiore ad illū terminū: & tenet s̄līr affir-
matiue & negatiue aliquibus conditionibus obseruatis.

Tractatus

47

4 a Totum in modo est terminus cōmunis sumptus sine determinatiōe: vel sumptus cum paucioribus de terminationibus: & tenet tam affirmatiue quā negatiue
b Pars in modo: est terminus cōmunis sumptus cū determinatiōe: vel cum ampliori determinatione: vt homo albus: respectu ly homo: & tenet affirmatiue & negatiue
5 a Totū in loco est terminus cōprehensens omnem locum: vt vbiq; nusq;: & tenet tam affirmatiue quā negatiue
b Pars in loco est terminus cōprehensens vnū locum: vt alicubi: & tenet solum negatiue
6 a Totū in tempore: est terminus cōprehensens omne tempus: vt semper: & tenet affirmatiue & negatiue
b Pars in tempore est terminus cōprehensens aliquod tēpus: vt nūc heri: & tenet negatiue solum
7 Locus omnium iam dictorum: est habitudo vnus ad reliquum: vt partis ad totum: & totius ad partes.

H iij

Quintus
Applicatio

Tractatus

Quarta imago habet septē si-

gnificata. Sūma 1 dīnitio totius v̄lis cū sua parte.
 2 totius integralis cū sua parte 3 totius quantitatiui
 cum sua pte 4 totius in mō cum sua pte 5 totius loca
 lis 2 sui partis 6 totius tpalis cū sua pte 7 locus oīm
 totoꝝ 1 Primū significatū est capre: p q v̄le totū intelli
 get: q est superius: sicut natura capre est semper ascendere
 2 est bireti multaz partiū: eo totū integrale: q ex suis
 partibus pstat 3 est circini q supra quātitatem p̄tinuaz
 nunctotū in quantitate 4 est termi cōmunis: quo to
 tum in modo 5 est speralis circūferentie: quo totū in
 loco capias: nam spera celestis omnē locū comprehendit.
 6 est horologū: quo totū in tpe volo: Insuper die circa
 quodlibet totū suam partē: nam oppositoꝝ est eadem dis
 sciplina 7 est bitumis quo locum totoꝝ vt supra volo.

Quintus passus

Causa est ad cuius esse vel intē

tionem : sequitur aliud .i. effectus: & sunt quattuor: due
 intrīsece: scilicet materialis & formalis: & due extrīsece:
 scz efficiēs & final 2 Causa efficiens ē: a q̄ in esse reali pri
 mo fit mot⁹: & tenet affirmatiue & negatiue 3 Causa
 material est ex q̄ cū aliquo aliqd fit. i. totū compositū: &
 tenet ad suū effectū affirmatiue & negatiue 4 Forma est
 q̄ intrīsece & formalr dat eē rei: & cōseruat eā in eē: & tes
 net affirmatiue & negatiue 6 Generatio est mutatio de nō
 esse ad esse: & tenet affirmatiue & negatiue ad suū genera
 tū 7 Corruptio ē mutatio ab eē ad non eē: & tenet ad
 suū corruptū tā affirmatiue q̄ negatiue 8 V̄sus ē opatio
 ad q̄rā res aliqua p se ordinat: vt equitare dicit̄ opatio
 equi: secare operatio securis: & tenet affirmatiue & nega
 ue ad suum v̄sitatum

Hūij

Sextus

9 Cōmuniter accēa sunt q̄ semp̄ & vt in plurimū se
cōsequunt: vt penitentia peccatū consequit: & tenet affir
matue & negatiue 10 Locus oim iam dictorum est
habitus vnus ad reliquam.

Applicatio

Quinta imago habet decem significata. Summa i diffinitio cause 2 causa efficiens 3 materia 4 forma 5 finis 6 generatio 7 corruptio 8 usus 9 Cōiter accidentia 10 locus oim illoꝝ i Prīmū significatū est diuini diademat; quo causam cape; qz deus oim est causa 2 est angeli mouētis rotā; quo causam efficientē 3 est masse 2 informis materie; quo materiam 4 est formationis materie; quo formā 5 est ollē iam pfecte; eo finē capias 6 est plantule q̄ generatio; neni; nō obstante q̄ nō generet 7 est plantule aride eo corruptiōnē cape 8 est securis q̄ vsuz volo 9 est ligamina; q̄ cōiter accidentia volo; sicut em̄ ligata se commūtur; sic cōiter accidentia; vt in plurimū se psequuntur 10 est bitumis quo vt supra locum significabis;

Sextus passus

Sequitur de locis extrinsecis

de quadruplici oppositiōe; scilicet relatiuorū; contrariorū; priuatiuorū; contradictoriorū; in predicamētis satis est dictum 1 Desperata sunt q̄te de se inuicē verificari non possunt; vt homo & asinūs; & illorum ab vniū affirmatione ad alterius negationē tenet argumētum.

2 Maius est quod maiore habet apparentiā in essentia; respectu alicuius minoris alicui subiecto; & tenet negatiue respectu minoris 3 Minus est q̄ habet minorem apparentiā in essentia alicui subiecto; & tenet affirmatiue respectu sui maioris 4 Similitudo est totalis aparentia verificationis alterius predicati; de aliquo subiecto; & tenet affirmatiue & negatiue quāq̄; vt in plurimū claudicare dicatur 5 Proportionabilitas siue proportio proportionis est similitudo vnius proportionis ad alteram. Est autē proportio habitudo vnius quantitatis ad aliam

Quintus

eiusdem generis: vt habitudo vnus ad duo: aut quattuor
ad octo: & tenet affirmatiue & negatiue: vt sicut se habet
nauta ad nauem regendam: ita doctor ad scolas regēdas
sed ad nauē regendam debet eligi nauta expertus in arte

6 Transumptio est acceptio non inis magis noti p
nomine minus noto: ipsis supponētibz precise pro eodē
vel pro eisdem: vt se habent philosophus & amator, sapi
entie: & tenet affirmatiue & negatiue 7 Auctoritas
est iudicium sapientis experti in aliqua scientia: & de pti
nētibus ad suam scientiā: & tenet tm affirmatiue: sed hic
locus non est proprie efficax: quia omnis homo iudicādo
falli potest 8 Locus omniū iam dictorum est habitudo
vnus ad reliquum.

Tractatus

Applicatio

Quintus

¶ Sexta imago habet octo signi-

ficata. Summa i diffinitio desperatoꝝ 2 quia maus
3 quid min⁹ 4 similitudo 5 pportionabilitas 6 trās-
sumptio 7 auctoritas 8 locus oīm illoꝝ i Primū
significatū est ansez zanetarū que sunt desperata 2 est
canis vincens eo magis volo 3 est canis victi q̄ min⁹

4 est similitudo rei mensurate quo similitudinē 5
est metri 2 mensure quo pportionabilitatē 6 est oculas-
riorum seu speculoꝝ:eo transsumptionē cape,nam pspecus
la tanq̄ p plus notificans legit scriptura 7 est sceptri q̄
auctoritatem volo 8 est bitumis vt supra.

Septimus passus

¶ Sequitur de locis medijs. Cō-

ingata sunt concretū & eius abstractū:vt albedo & albū
& dicunt cōiugata:quia de p se significato idem impor-
tant:quāuis alio modo quia concretum importat formā
sub actuali inherētia ad subiectū:abstractū vero non:&
tenet affirmatiue & negatiue: seruat seruat 2 Cas-
sus dicunt nomen adiectiū & suū aduerbiū: vt iustum
& iuste:quia ambo cadūt ab abstracto: & tenet affirma-
tiue & negatiue 3 Diuisio est acceptio aliquarū q̄ ade-
quate & a posteriori manifestant aliud:quo ad eius pote-
statem seu cōitatem 4 Diuisiōnū quedam est p nega-
tionē: & hec semp est bimēbris:vt animalium aliud est
homo aliud est leo 6 Diuisio totius integralis in sus-
as partes:vt domus diuidit in parietē & tectum 7 Dis-
uisio vocis in sua significata:vt canū alius est piscis mari-
nus:alius latrabilis:aliū sſidus celeste 8 Diuisio subie-
cti in accidentia:vt animalū aliud album:aliud nigrum

9 Diuisio accidentis in subiecta:vt alboꝝ aliud bos
aliud equus 10 Diuisio accidentis in accidentia:vt al-

Tractatus

borim: aliud dulce: aliud amarum in Loctis oim iana
dicatorū est hitudo vnits ad reliquit: vt supra dictum est.

Applicatio

Sextus

Septima imago habet vnde
cum significata. **Sūma** 1 Coniungata 2 Casus 3 di
uisio 4 diffusio diuisionis 5 diuisio generis in species
6 diuisio totius integralis in suas ptes 7 diuisio vocis
in significata 8 diuisio subiecti in accidentia 9 diuisio
accidentis in accidentia **Locus** omnium illoꝝ i Pri
mū significatum est galline actualiter herentis: eo concre
tum intelligas: qđ significat sub actuali inherētia 2 est
casus olle. eo casum volo 3 diuisiois affature. eo diuisio
nem 4 est funis 2 lapidis vt supra: nunc diuisionē per
affirmationē 2 negationē 5 est columbe 2 speculi eo di
uisionē generis in spēs cape 6 est partium carnis aff: quo
diuisionē totius integralis in suas partes interpretabis
7 est flatus cocce: quo diuisionē vocis in significata 8
est portionis cum hostijs eo diuisionē subiecti in accidē
tia 9 est hostiaz in portiones. i. accidentis in subiecta
10 est diuisionis hostie. quo diuisionē accidentis in
accidentia 11 est bituminis vt supra 2c.

Sextus tractatus

Silogismus
Sophisticus

Duplicē causa
omnis silogismus
Sophisticus. h2

Silogismus sophisticus

cus est: qui est apparens & nō existens: apparens scilicet bonus vel probatiuus & non existens: scilicet talis qualis apparet 2 Habet autē omnis silogismus sophisticus duplicē causam: scilicet appa
rentie & defectus: Causa apparesentie est observatio alicuius conditionis vel aliquidam conditionū: requisite vñ requisite ad verum elenchū: Causa defectus est nō observā

Tractatus

52

tia oim requisitari ad verum elenchm 3 Silogismis *Silogismus*
sophisticus ordinatur ad quinqz methas scilicet redargu *ordinat^r ad quinqz*
tionem: falsum: inopinabile: negationem: soleocismum *thes*

4 Redargutio est concessio negatio & pnegati cōs *Redargutio*
cessio: vi argumentatiōis in eadem disputatione facta

5 Falsum est cōcessio alicuius manifesti falsi: vt ignē *falsum*
non esse calidum 6 Inopinabile est concessio alicuius *Inopinabile*
quod est contra opinionē sapientum vel famosorum: vel

aliquorum in aliqua scientia: vel vulgaris: aut eorum de
quorum secta est respondens 7 Nugatio est alicuius *Nugatio*
orationis superflue concessio: vi argumentationis in eas

dem disputatione 8 Soleocismus est concessio alicuius *Soleocismus*
ius orationis dissonae: vi argumentationis

Iij

Sextus

Applicatio

Tractatus

Prima imago habet octo signi

ficata. Summa i diffinitio filogismi sophisticis 2 duplex
 causa filogismi sophisticis 3 ordinatio ad quinq; methas
 4 diffinitio redargutionis 5 diffinitio falsi 6 diffini-
 tio inopinabilis 7 diffinitio nugationis 8 diffinitio
 solecismi. **A**ccesse est de fallacis nobis tractantibus: vt
 muliez nō obliuiscamur: quaz (vt aiunt) fallere est inna-
 ta pprietas: sed ego cū de eis modestius sentio: dico non
 esse pprietatē: sed malaz puerilitatem: ob id tractatus hic
 noctē mulieribus memorabit: vt fallaciay tenacior me-
 moria habeatur. **P**rimū significatū Est se stibio depl-
 gentis: eo diffinitionē filogismi sophisticis capere: q̄ apparet
 et non est 2 est speculi: quo causam apparentie: oblogo-
 naso causam intellige defect? 3 **C**orona quinq; partū
 quinq; methas ad quas filogismus sophisticis ordinat
 4 **L**ane rixante redargutionē: nam fit in rixis sepe ei-
 usdem concessio 7 negatio **I**n manu a lsum intellige **C**
 auriculis inopinabile: fit em̄ q̄ contra opinionē sapien-
 tum stulticia pteruiat 7 **E**xtensione lingue nugationē.
 8 **P**uerili tabella soleocismi capere: in quā etas ignara
 est latinitatis: 7 mater soleocismi: in memorando tñ ratio-
 nes nō sunt rationes: ideo nullus in rationū assignatiōe
 contradicat: nam ipse non ignoro: quas dā rationes nul-
 las esse: laboamus em̄ in adiutorio memorie: nō in ratio-
 nū datione.

I iij

Sextus

Secundus passus

Fallacia est idoneitas habili-
tas siue promptitudo: quā opponens respondentem de appa-
parenti silogismo facit: q̄ videatur bonus mediante app-
hensione alicuius apparentis & non existentis 2 a Dux
plex est fallacia: in dictione & extra dictionē. In dictione
est que sumit apparentiā ex parte dictionis vel orationis:
sunt sex: scilicet fallacia equivoctiōis: amphibologie: cō-
positionis: diuisionis: accentus: figure dictionis. b Sed
fallacia extra dictionē est: que sumit causam apparentie
ex parte rei significate: & sunt septem: secundum accidens
secundum quid ad simpliciter: ignorātia elenchi: petitio
principij: cōsequens: causa vt causa: secundum plures inter-
rogationes vt vnam 3 Triplex est multiplex: actuale:
potentiale: fantasticū. a Actuale est dicitio vel oratio in
eadem materia & forma: habens diuersas significationes
vel diuersos sensus: exemplū de dictione vt canis: de ora-
tione: vt inimicos vellem me accipe. b Potentiale est di-
ctio vel oratio eadem in materia: & diuersa in forma: hñs
diuersos sensus vel significationes: exemplū de dictione: vt
pendere quādo media breui significat penā dare: media
longa penā pati: exemplū oratiōis: quicquid vivit semp
est. c Fantasticum est dicitio vel oratio tm̄ vnum signifi-
cans: ex fantasia tm̄ considerantis: attribuit ei significatio
alia vel sensus alius: propter aliquā similitudinē repertam
siue conuenientiā: om̄is ergo fallacia: fit secundū aliquod
horum trium multiplex.

Tractatus Applicatio

Sertus

Secunda imago habet tria si-
gnificata. Summa i diffinitio fallacie 2 fallacie diuisio 3 diuisio multiplicis 1 Primum significatū forcipis q̄ samsonē fefellit valida: eo capias diffinitionē fallacie.
2 a litteris fallaciā in dictionē b capite holofernis fallaciam in re vel extra dictionē 3 p̄ cornua triplex esse mlt̄riplex b c vnicornu multiplex fantasticiū cape: q̄ est ap̄parens ex attributione considerantis.

Tertius passus

Fallatio equiuocatiōis est de-
ceptio proveniens ex idempritate dictionis diuersa significantis: vel ex pluralitate significatorū eiusdem dictionis
2 Causa apparentie est idempritas dictionis diuersa significantis b Causa defectus est pluralitas significatorum 3 Huius fallacie tres sunt modi: primus est quādo dicitio principaliter plura significat: sic q̄ in vna premissarum pro vno significato accipiāt: & in alia vel cōclusionē itēz pro alio: vt om̄is equus est irrōnalis: iudex est equus: ergo iudex est irrationalis 4 Secundus modus ex eo provenit: q̄ dicitio significat vnum principalit̄ & aliud transumptiue seu minus principalit̄: vt om̄e sanū est anīal: vrina est sana: ergo vrina est anīal 5 Tertius modus est q̄n̄ dicitio p̄ se sumpta vnū significat: & sumpta cum alia significat plura: vt om̄e immortale est p̄petuum: potens non mori est immortale: ergo potens non mori est perpetuū 6 Fallacia amphibologie est idoneitas decipiendi: pueniens ex idempritate orationis diuersa significātis: vel diuersos sensus habentis.

Tractatus

7 a **C**ausa apparentie est idempritas actualis: dictionis orationis multiplicis b **C**ausa defectus est sensuum multiplicitas: illi orōni correspondentū: non ex parte dictionis equo: sed ex parte orationis multiplicis 8 **H**uius fallacie tres sunt modi. Primus provenit ex eo: q̄ aliqua oratio eque primo plures sensus habet: sic q̄ in vna premissarum accipiat̄ pro vno: & in alia vel cōclusionē etiā pro alio: vt **Q**uo sciamq̄ vellem me accipere: vellem q̄ acciperēt me: sed inimicos vellem me accipere: ergo vellem q̄ inimicū acciperēt me 9 **S**ecundus modus: q̄ aliqua oratio significat plura vel habet plures sensus: vnū primo & principaliter: aliū minus principaliter & attributive: quicumq̄ haurit aquas cribro est iuxta aquas: sed scolaris sine libro haurit aquas cribro: ergo scolaris sine libro est iuxta aquas 10 **T**ertius modus puenit ex eo: q̄ aliqua oratio per se sumpta vnum significat: sed iuncta cum alia habet diuersas significationes: vt **Q**uicquid aliquis videt hoc videt: parietem aliquis videt: ergo paries videt

K

Sextus

Applicatio

Tractatus

Tertia imago habet decem si

gnificata. Summa i diffinitio fallacie equiuocatiōis;
 2 due cause eius 3 p̄ imus modus 4 secundus modus
 5 tertius modus 6 diffinitio fallacie amphibologie 7
 due cause eius 8 primus modus eius 9 sc̄dus mod⁹
 10 tertius modus i Primū significatū est triū vocum
 quibus antea equiuocationē, nunc equiuocationis falla
 tiam habeto 2 a est speculi b z nasi, quib⁹ causam ap
 parentie z defectus, Nota q̄ vtraq; fallacia tam equiuoca
 tionis q̄ amphibologie; habet tres modos, prim⁹ est ex
 significatiōe, q̄ nola lingue affixa significat; per quod in
 primo tractatu terminū significatiū volumus, sc̄dus ex
 transumptione; q̄ per vrinale significauimus, nam ibi sa
 nitas transsumit, tertius est ex p̄significatiōe; ob id pan
 nus acu p̄sūt. Hos tres modos vtriusq; fallacie, vnifor
 miter exprimas, excepto q̄ in prima fiunt in dōne, in se
 cunda fiūt in orōne, seruato igitur ordinē numerorū, z nō
 errabis; in hoc notabili p̄tinent̄ h̄j numeri, 3, 4, 5, 8, 9, 10

6 pater noster; diffinitioē habeto amphibologie, que
 fit in oratione 7 Speculo z naso sicut supra, sic in om
 nibus fallatijs.

Rij

Sextus

Quartus passus

Fallacia compositionis est ido-

neitas decipiendi: preniens ex idemptitate orationis cō-
posite false; & diuise vere: id est fit quando arguitur a sensu
diuiso vero; ad sensum compositū falsum 2 a Causa
apparentie est idoneitas orationis cōposite cum diuisa b
causa defectus est diuersitas sensuū oratiōis cōposite cum
diuisa 3 Fallacia diuisionis est idoneitas decipiendi: pre-
niens ex idemptitate orōnis diuise false; & cōposite vere:
hoc est qd cōmittitur: qn arguitur a sensu cōposito vero: ad
sensum diuisum falsum 4 a Causa apparentie est idē
ptitas orōnis diuise cū composita b Causa defectus est
diuersitas sensuū illarū orōnum: scilicet cōposite & diuise

5 Primus modus ambarū: fit penes orationē diuisam
& compositam; in quibus ponunt modi verificabiles de
tota ppōne: vt quēcūq; possibile est ambulare: possibili-
le est vt ambulet: sedentē possibile ē ambulare: ergo pos-
sibile est quod sedens ambulet 6 Secundus modus fit
penes orationē compositā vel diuisam: in qua ponit con-
iunctio vel aduerbiū: potens facere ppōnē categoricā vel
hypoteticā: vnde si facit categoricā est composita: si hy-
potheticā est diuisa: vt quēcūq; sunt duo & tria: sunt par-
ia & imparia: sed quēcūq; sunt duo & tria: ergo quēcūq; sunt
paria & imparia 7 Tertius modus fit penes orationē
compositā vel diuisam: in q̄ta ponit dicitio: que potest
construi cum multis constructibilibus: continentis tū
cum vno q̄s cum alio: vt quicquid viuit semper est: Ioan-
nes viuit: ergo Ioannes semper est.

Tractatus Applicatio

Kiij

Quintus

Quarta imago habet septem
significata. Summa i diffinitio fallacie compositionis
2. due cause 3. diffinitio fallacie diuisionis 4. due cause
eius 5. primus modus ambaz 6. Secundus modus
7. Tertius modus 1. Primum significatum est agglomer
rationis compositione: eo fallacia compositionis volo 2.
Duplice causam vt prius 3. vnde se filium diuidit fal
latiam diuisionis 4. due cause vt supra 5. per libra
primu vtriusq fallacie modum: qui fit respectu modoru
verificabiliu zc. nunc aut in modalibus per libra modum
intellerimus 6. per pater noster lingue affixu semp pro
positione volumus: at nunc scdm huius fallacie modus
qui fit penes propositione cathegoricā vel hypoteticam
7. trulla vero tertiu modum: qui fit multis constructi
bilibus. sicut trulla instrumentu est constructiois realis.

Quintus passus

Fallacia accētus est idoneitas

deciendi proueniens ex idemptitate materiali dictiois
diuerse: secundum modum proferendi diuersa significatis

2. a. Causa apparentie est idemptitas dictionis in ma
teria b. sed causa defectus est pluralitas significatorum

3. Primus modus huius fallacie: est ex eo quod aliqua
dictio potest regi secundum diuersos accentus: vt omnis po
pulus est arbor: gens est populus: ergo gens est arbor.

4. Secundus modus prouenit ex eo: q aliqua vox ma
terialiter potest esse dictio v' oratio: vt tu es qui es: quies
est requies: ergo tu es requies 5. Tertius modus fit ex

Tractatus

diuersa accentratione d'cōnis: penes eleuationē vel de'p'ssi
 onem: vt si dñs ironice dicat. seruo suo: o q̄ bonus famu
 lus es. tu: & famulus subiungat: ergo debeo bene premia
 ri: cōmittit hanc fallatiā 6 Fallatiā figure dictionis est
 idoneitas decipiendi: proneniens ex similitudine dictiōis
 cum d'cōne: in parte nō idem significāte 7 a Causa ap
 parentie est similitudo dictionis cum d'cō e b Causa
 defectus: est dissimilitudo significatorū: vel consignifica
 tionum illarum dictionū 8 Primus modus eius est: cre
 dendo q̄ dictiones vel propōnes. similes in voce vel in
 scripto: habeant similes significationes vel modos signifi
 candi vel proprietates: exemplū dictionū: vt musa est fe
 minini generis: ergo & papa: quia utrūq; terminatur in a
 9 Secundus modus est quādo sub termino distribus
 titio vnus p̄dicamenti: subsumitur terminus alterius pre
 dicamenti: vt quicquid heri emisti hodie comedisti: cras
 dum heri emisti: ergo cradū hodie comedisti: 10 Ter
 tius modus pronenit ex varia imitatiōe suppōnis: vt nul
 lus homo est spēs : homo est homo: ergo homo non est
 spēs.

Kiiij

Sextus

applicatio

Quinta imago habet decem si
 gnificata. Summa i diffinitio fallacie accentus 2 due
 eius cause 3 primus modus eius 4 Secundus 5 Tertius
 6 diffinitio fallacie figure dictionis 7 due cause
 8 primus modus 9 secundus modus 10 Tertius mo-
 dus i Primū significatū est tube: p quā fallaciā accē-
 tū que fit vocali expressiōe cape 2 due cause 3 est nota
 rum sursum deorsumq; scriptarū: quibus primū modus
 volo: qui fit penes elenationē 7 depressionē dictionis 4
 dictione quies: que pōt esse dictio vel oratio: scdm modū
 vide textū 5 ironia ostensa manu: tertū modū: textū rō-
 nem ostendit 6 calceoz similitudine: fallaciā figure dic-
 tionis: que fit ex similitudine dictionū 7 Cause vt s.
 8 rota 7 stella prius terminū. pater noster orationē volui
 nunc primū modum: qui fit ex similitudine dictionis cū
 dōne. 7 orōnis cum orōne 9 scapulari predicamentū:
 q; nō est aliud q; ordo: scdm modum. vide rōnem in tex-
 tu de subsumptione terminoz pdicamentaliū 10 ma-
 nus. acceptione suppositione: que est acceptio termi: hic tā-
 tertū modum: textus est datus: q; tertius modus est: ex
 varia suppositione.

Sextus passus

Fallacia accidentis est idonei-
 tas decipiendi: pueniēs ex eo q; propter coniunctionē ex-
 trematū cum medio in pmissis: credit illa extrema con-
 itingi inter se in cōdusione: Vel pueniēs ex eo q; propter
 diuisionē extremitatū vel alicuius extremitatis cum mes-
 dio: creditur illas extremitates distidi inter se in cōclusio-
 ne 2 a Causa apparentie huius fallacie pro silogismis
 affirmatiuis: est vniō extremitatū cum medio: in pmissis
 indebite ordinatis sed in negatiuis est separatio extremis

Sertus

causam cum medio; in premissis in debite ordinatis **b**
Causa defectus in filogifinis affirmatiuis: est separatio illarum
extremitatū inter se; in negatiuis est unio illarum
extremitatū inter se: vel cum alio tertio **3** Primus mo-
dus prouenit ex eo q̄ credimus; q̄ sicut extremitates con-
iunguntur cum medio; q̄ coniungantur inter se in cōclu-
sione: vt animal est homo: asinus est animal: ergo asinus
est homo **4** Secundus modus fit credendo; q̄ propter di-
uisionem extremitatū cum medio in premissis: etiam de-
bent diuidi in conclusione: vt nullus homo est color: nul-
la albedo est homo: ergo nulla albedo est color **5** Ter-
tius modus cōmittitur: quando aliqua extrema diuisim
coniunguntur cum aliquo medio in premissis: propter q̄
creditur q̄ ipsa de eodem tertio coniunctim predicentur
in conclusione: vt fortis est albus & est monachus: ergo
est albus monachus **6** Fallacia secundum quid ad sim-
pliciter: est idoneitas decipiendi: proueniens ex apparenti
inclusiōe dicti simpliciter: in dicto secundum quid **7 a**
Causa apparentie: est apprensus inclusiō dicti simpliciter
in dicto secundum quid **b** Causa defectus: est non suffi-
ciens inclusiō illorum dicatorū inter se **8** Primus mo-
dus eius est: arguendo a dicto secundum quid: ad dictum
simpliciter: vt Chimera est ens imaginabile: ergo est ens.
9 Secundus modus. est arguendo a dicto simpliciter
ad dictum secundum quid: vt fortis non est homo: ergo
non est homo pictus

Tractatus

Applicatio

Sextus

Sexta imago habet nouem significata. Summa i diffinitio fallacie accidentis 2 cause due 3 primus modus 4 Secundus modus 5 Tertius modus 6 diffinitio fallacie scdm quid ad simpliciter 7 due cause 8 primus modus 9 scdm modus i Primū significatum est vtriusq; poli; quod fallacia accidentis caper; q̄ fit ex falsa credulitate extremoz; sicut poli sunt axes 2 extremitates celi 2 due cause vt supra 3 est duarum stellarum coniunctarū; quibus primū modum habet; qui fit ex falsa coniunctione extremitatū 4 est stellarum diuisarū; quib; scdm modum; qui fit ex falsa diuisione extremitatū 5 est stellarum 2 coniunctarū 2 diuisarum; quib; tertiu modum volo; textus in se rationes prebet 6 Quia priori fallaciā scdm quid ad simpliciter nam omnē stoliditatē 2 scdm quid dicta; auis tribuim; Capite hūano; ad simpliciter 7 due cause 8 auis vulpe; respicientibus; primū modum caper; qui fit arguendo a scdm quid ad simpliciter 9 vulpe q̄ astutum est animal; ad simpliciter dictū volo; auis tñ respiciente secundum modum; qñ; a simpliciter dicto ad scdm quid arguitur; textus est facilis.

Septimus passus

Fallacia ignorantie elenchi est idoneitas decipiēdi; proueniens ex apparenti obseruatione conditionū requisitarum ad veram contradictionē; ppter quā apparentiā; credimus discursum esse bonū cum non sit 2 a Causa apparentie est apparens obseruatio conditionū contradictionis b Causa defectus est omisio illarum conditionū 3 Primus modus fit ex eo q̄

non arguitur ad idem: vt aer est supra terram: & non est supra celum: ergo est supra & non supra 4 Secundus modus quando non arguitur secundum idem: vt fortes videt secundum oculum; & non videt secundum aures: ergo videt & non videt 5 Tertius modus quando non arguitur similiter: vt iste homo est individuus; & homo non est individuus: ergo homo est individuus & non est individuus 6 Quartus modus: quando non arguitur in eodem tempore: vt fortes currit pro media parte unius horae; & non in alia dimidia parte: ergo currit & non currit

Fallacia petitionis principij: est idoneitas decipiendi: protienens ex apparenti probabilitate consequentis ex antecedente 4 a Causa apparentie est apprensus probabilitas consequentis ex antecedente: propter quod credimus antecedens notius esse consequente cum non sit b Causa defectus est premissas vel antecedens non esse notius vel notiores consequente 9 Primus modus provenit ex eo quod maior non est notior consequente: vt omne habens materiam est corruptibile: asinus est habens materiam: ergo asinus est corruptibilis 10 Secundus modus provenit ex eo quod minor non est notior conclusione: vt quicquid multiplicat suas species est visibile: sed lux multiplicat suas species ergo lux est visibile 11 Tertius modus provenit ex eo quod antecedens seu nulla premissarum est notior consequente: vt illud animal quod inter alia animalia habet nobilissimam figuram est nobilissimum: homo est huiusmodi: ergo homo est nobilissimus.

L

Tractatus

Septima imago habet unde/

cin significata. Summa i diffinitio ignorantie elenchi
 2 due cause 3 primus modus 4 scōus mod⁹ 5 ter-
 tius modus 6 Quartus modus 7 diffinitio fallacie
 petitionis principij 8 due cause 9 primus modus 10
 scōus modus 11 tertius modus i Primū significatū
 est aurū a sinuoz; q̄ elenchi ignorationē volo 2 a spes-
 culo causam apparentie b causam defectus naso habes
 bis 3 4 5 6 andrina cruce ad modum cōtradictionis
 se in quattuor partes extendente: q̄ttuoz elenchi modos
 interpretare 7 causam apparentie ⁊ defectus vt sup̄

8 tunica que homini dat apparentiā: fallaciam peti-
 tionis principij 9 10 11 In rege scōi tractatus lan-
 cem habente: maiore extremitate lance: maiore sumus p̄-
 positionē interpretati: minore extremitate minorē: at nūc
 maiore extremitate primū modum habeto: qui ex eo est:
 q̄ maior non est ⁊ sequente notior: minore extremitate se-
 cūdum modum: eo q̄ minor nō sit ⁊ dusione notior: mes-
 dio tñ cuspidē: ad vtramq̄ extremitatē respiciēt: tertium
 modum intellige. eo q̄ in hoc modo: tam maior q̄ minor
 non sint consequente notiora.

Lij

Sectus

Octauus passus

Fallacia consequentis est ido-

neitas decipiendi: pueniens ex apparenti cōuertibilitate secunde cōsequentie cum prima: propter q̄ creditur secūda cōsequentia esse bona 2 a Causa apparentie est apparens cōuertibilitas secunde cōsequentie cum prima b Causa defectus est nō cōuertibilitas illarum ad inuicem

3 Primus modus: quando arguit a destructione antecedentis ad destructionē consequentis: vt si homo currit animal currit: sed nullus homo currit: ergo nullū animal currit 4 Secundus modus: quando arguitur a positioe consequentis ad positionē antecedentis: vt si homo currit animal currit: sed animal currit: ergo hō currit 5 Fals

lacia secundum non causam vt causam: est idoneitas decipiendi: pueniens ex eo: q̄ nō premissa causa apparet facere ad illationē conclusionis: propter q̄ credit sicut cōclusio est falsa: ita & illa premissa non causa 6 a Causa apparentie est apparens illatiuitas illius non cause ad cō-

clusionē b Causa defectus est non illatiuitas ad cōclusionem 7 Primus modus fit quando p̄missa nō causa: cōuenit in subiecto cū conclusionē: vt omnis asinus est rudibilis: omne animal est equus: omnis asinus est animal: ergo omnis asinus est equus 8 Secundus modus puenit ex eo: q̄ p̄missa non causa, conuenit cū conclusionē in p̄dicato: vt omne animal rōnale est hō: ergo aliquis asinus est hō

9 Tertius modus puenit ex eo: q̄ p̄missa non causa conuenit cū conclusionē in subiecto & p̄dicato: vt nullū insensitiuū est animal: aliquis homo est insensitiuus: & aliquod animal non est homo: ergo aliquis homo non est animal.

Tractatus

Applicatio

Sertus

Octaua imago habet nouē si-

gnificata. Sūma i diuinitio fallacie cōsequenti 2 due
cause 3 primus modus 4 scđus modus 5 diffinitio
fallacie scđm non causam vt causam 6 due cause 7 pri-
mus modus 8 scđus modus 9 tertius modus 1

Prīmū significatū est contutu mulieris in speculum;
qui fit ex apparenti cōuersione: quo fallatiā psequenti
cape; que fit ex apparenti conuertibilitate 2 a b est
speculi 2 nasi vt supra 3 est antecedentis tunice destru-
ctione; q̄ primū modū cape 4 est psequenti tunice pos-
sitione seu integritate: rōnes quere in textu 5 Et idoli
quo nō causam vel apparentē causam cape, sicut idolum
apparens; est deus 2 causa omnū 6 a b est speculi et
nasi vt supra; quibus causam apparentē 2 defectus habe-
to 7 est pedis equi; q̄ primū modū volo, qz pede semp
subiectū volumus, cauda predicatū, primus ergo modus
est, quando nō causa in p̄clone conuenit cum subiecto

8 est caude, quo predicatū habet; id est qñ non causa cō-
uenit cum predicato in p̄clone 9 est caude 2 pedis sis-
mul, quando videlicet nō causa puenit in p̄clone, cū causa
tam in subiecto quā in predicato, vid e rationes tertius;

Tractatus Septimus tractatus

Terminus est in quez tanquã partes propinqtiores propositio resoluitur 2 **T**erminus significatiuus: est qui ex impositione quã actu habet vñ naturali significatione: significat aliquid vel aliqua vñ aliquãliter: aliud a se vñ suo simili: vel suo platore: & p op positum dicat de termino nō significatiuo: de termino cō plexo & incōplexo: vide in principio primi tractatus.

3 a **T**erminus mentalis est conceptus siue noticia rei
b **T**erminus vocalis est qui subordinat termino menta li in significãdo
c **T**erminus scriptus est qui etiam in significãdo termino mentali subijcit
4 **T**erminus adiectiuus: est qui significat suũ significatũ pncipale: p modum alteri adiacentis: & de significatiõe minus principa li: significat illud pro quo supponit
5 **T**erminus substantiuus: est qui significat suum significatũ principale: p modum per se stantis
6 **T**erminus absolutus est qui nihil cōnotat: vt sunt omnes termini pdicamenti substantie
7 **T**erminus cōnotatiuus: est qui aliquid cōnotat per modum habitudinis essentialis vñ accidentalis: sicut albus: niger
8 **N**otandum q terminus cōnotatiuus habet duplex significatũ: materiale: est illud pro quo terminus natus est supponere siue res ipsa: formale: est illud pro quo terminus impositus est ad significandum

L. iij

Septimus

Applicatio

65
Tractatus

Prima imago habet octo signi-
nificata. Summa i diffinitio termini 2 diffinitio ter-
mini significatiui 3 diuisio termini 4 diffinitio termi-
adiiectiui 5 diffinitio termini substantiui 6 diffinitio ter-
mini absoluti 7 diffinitio termini pnotatiui 8 duplex
significatū termini pnotatiui i Primū significatū est
rote z stelle; eo diffinitionē termini vis cape 2 a est nos-
le integre; qua terminū significatiuū; per nolan ruptam
terminū non significatiuū; vide in primo tractatu de vo-
ce significatus z no n significatus 3 a digito frontem
ostendit; terminū mentale cape b emisso flatu; terminū
vocalē c calamo; terminū scriptū 4 trulla q cementū
adiecti muro; terminū adiectiui habe 5 muro q adiectio-
ni substati; terminū substantiuū 6 vnica nola videlicet
maiori; terminū absolutū, qui vnus est tm significatiuū,
7 duabus, terminū pnotatiuū, qui duo habet; vnū signi-
ficans; reliquū pnotans 8 massa informi z olla forma-
ta; duplex esse termini pnotatiui significatū intellige, vis
delicet formale z materiale.

Secundus passus

Suppositio est acceptio termi-
ni in propōne; pro aliquo vel aliquibus; pro quo vel quī-
bus; talis terminus natus est verificari; mediāte copula ta-
lis propositionis; vel sibi equiualētis in acceptione termi-
norum 2 Suppositio est duplex; simplex & mixta a
Simplex; est acceptio termini simplicis seu termini mixti
cuius vna pars non supponit alio genere supponis quā
alia; vt homo albus disputat b Suppositio mixta; est ac-
ceptio termini cōplexi; cuius vna pars supponit alio ge-
nere suppositiōis cōplexi; alia; vt dicēdo; iste terminus homo
est dictio dissillaba; ibi ly terminus; supponit psonaliter

Septimus

& homo materialiter 3 Suppositio materialis: est acceptio termini pro se vel sibi simili: in voce vel in scripto: vlt est acceptio termini pro suo significato non vltimato: vlt suis significatis nō vltimatis: secūdū conceptū: scdm quē non vltimate accipitur: vt petrus est nomen 4 Suppositio materialis est duplex: discreta & cōmūnis a Materials discreta: est acceptio termini materialiter sumpti cū pronomine primitiue speciei: vt hoc ly homo est dicitio dissillaba b Suppositio materialis cōmūnis: est acceptio termini materialiter sumpti: sine aliquo pronomine primitiue speciei: vt hō est generis cōmūnis 5 Suppositio materialis cōmūnis est duplex: determinata & confusa a Determinata est acceptio termini materialiter sumpti: sub quo gratia forme: potest fieri descensus distūctus: v amo est verbum b Confusa est duplex: confusa tantum & confusa distributiva 6 Confusa distributiva: est acceptio termini materialiter sumpti: sub quo gratia forme: pōt fieri descensus copulatiuus: vt omne ly homo est dicitio dissillaba 7 Confusa tantum: est acceptio termini materialiter sumpti: sub quo gratia forme: potest fieri descensus distūctus: vt omne ly homo est vox dissillabz: ibi ly homo: supponit confuse tantum. 3

Tractatus Applicatio

Septimus

Secunda imago habet septem
significata. Summa 1 diffinitio suppositionis 2 diu-
sio suppositionis 3 diffinitio suppositionis materialis
4 diuisio suppositionis materialis 5 diuisio suppositio-
nis materialis cōis 6 diffinitio suppositionis material'
cōfufe distributiue 7 diffinitio supponis material' con-
fufe tantū 1 Primū significatū est manus accipientis
vel tenētis; qua suppositionē volo. que est acceptio termī
2 a simplicitate coclear suppositionē simplicē b olla ve-
ro in qua miscentur cibaria. suppositionē mixtā 3 ma-
teria sup quā stat mulier ipsa. supponem materialē cape
4 Rotz stellis. suppositionē discretam 7 cōmunē. ratio-
nes sepius audiuitis 5 ruptura infimi gradus. suppo-
sitionē determinatā: quia sub ea disijuncte descēditur. vi-
de rationē in 16 tractatu 6 copulatione pedis. 7 fusam
distributiuā cape: nā sub ea descendit copulatiue 7 ru-
ptura primi gradus cōfusam tantū. sub qua descenditur
disijuncte. rationem habes in tractatu descensuum.

67

Tractatus Tertius passus

Suppositio simplex ē acceptio

termini in propositione pro suo significato adequato. re
spectu predicati ponentis differentiā inter superius & in
ferius: seu magis cōmune & min⁹ cōmune: vt homo est
species 2. Suppositio simplex ē duplex: cōmunis & di
screta a Cōmunis est acceptio termini pro suo significa
to adequato: respectu predicati non cōuenientis suo in
feriori b Discreta est acceptio termini discreti pro suo si
gnificato: respectu predicati non cōuenientis suo superio
ri: vt sortes est individuum 3. Nota: nunq̄ a termino
supponente simpliciter potest fieri descensus: Nullus ter
minus cui additur aliq̄ signū vnūuersale vel particulare
vel singulare supponit simpliciter: nullus terminus cōmū
nis pluralis numeri supponit simpliciter 4. Suppositio
personalis: est acceptio termini in propositione: respec
tu predicati non ponētis differentiā inter superius & in
ferius: vt homo currit 5. Suppositio personalis est du
plex: cōmunis & discreta a Cōmunis est acceptio ter
mini cōmunis pro suo significato vel suis significatis:
respectu predicati: non ponētis differentiā inter superius
& inferius: vt homo est animal b Discreta est acceptio
termini discreti pro suo significato: respectu predicati: nō
ponentis differentiā inter superius & inferius: vt sortes
currit: & est duplex: scilicet determinata: confusa: Confu
sa iterum est duplex: confusa tantū & confusa distribut
ua: de quibus conformiter dicitur: sicut in suppositione
naturali.

Septimus Applicatio

68

Tractatus

Tertia imago habet quinq; si-
gnificata. Summa i diffinitio suppositionis simplicis
2 diuisio suppositiois simplicis 3 documentū 4 diffi-
nitio suppositionis psonalis 5 diuisio supponis psona-
lis i Primū significatū est radiorū quibus in primo
tractatu prima imagine: scđam intentionē significauim?
nunc aut suppositionē simplicem: quia fit in scđis inten-
tionibus 2 a b est stellaz 7 rotarū: ex causa in proxima
imagine narrata 3 quia scala in medio non habet gra-
dus: quibus descendit: sicut in suppositioe simplicis: nō po-
test fieri descensus 4 5 Sicut supra radijs supposi-
tionem simplicē voluit: quia fit in scđis intentionibus: sic
re speculata: hoc est facie: suppositionē personalem: quia
illa fit in rebus a b rotis 7 stellis: cōmunem et discre-
tam vt supra habeto suppositionem.

Octauus tractatus

Ampliatio est acceptio termi-
ni in propositione: pro suo significato: vel suis significatis
respectū signi v^t equivalentis: importantis diuersas diffe-
rentias temporis: disiunctū in ordine ad terminum sup-
ponentem: respectū plurimū differentiarū temporis diuisi-
sim 2 Ampliatio temporū est quando terminus acci-
pitur pro pluribus differentijs temporū: quā acciperetur
si non ampliaretur: respectū quarum: seorsum verificatur:

Octauus

3 Sed ampliatio suppositorū est: quando terminus accipitur pro pluribus suppositis: quā acciperetur si nō ampliaretur: & tali ampliacione ampliantur termini cōmunes. 4 Prima regula. Quilibet terminus supponens positus a parte subiecti: respectu copulę principalis: vel verbi includentis copulam principalem preteriti temporis: vel respectu participij preteriti temporis: quod est predicatum vel adiectiuū principalis predicati: habens consignificatum vel significata sibi correspondentia: in ordine ad tēpus presens & p̄teritū: ampliā ad supponēdum p̄ significato vel significatis: q̄ est vel fuit. Secūda regula: qlibet terminus supponēs: positus a pte subiecti: respectu verbi futuri t̄pis: quod est coplā principalis vel includens copulam principalē: vel respectu p̄cipij futuri t̄pis: quod est predicatū vel adiectiuū principalē p̄dicati: hñs significatū vel significata sibi cōm̄dentia: p̄ t̄pe p̄nti & futuro: ampliatur ad supponēdum pro significato quod ē vel erit. Tertia regula: qlibet terminus supponēs: captus respectu huius verbi pōt: vel respectu istorū modorū: scilicet possibile: cōtingens: impossibile: necesse: prime intentiōaliter & sine cathegorematicę captorū: supponit pro eo q̄ est v̄l fuit vel erit vel pōt esse. Quarta regula: qlibet termin⁹ positus a pte subiecti: respectu p̄dicati: q̄ est nomen verbale terminatū in bile vel in tiuū: importās aptitudinem: ampliā pro eo quod est vel potest esse. Quinta regula: quilibet terminus rectus ab istis verbis significatur: ampliatur: verificatur: mediante ista p̄positione pro: ampliā ad supponēdum ad quinq; temporum differentias: & hec de ampliacionibus.

Tractatus

Applicatio

M

Honus

Prima imago habet quattuor significata. Summa i definitio ampliacionis 2 ampliatio tempoz 3 ampliatio suppositoꝝ 4 5 regle ampliacionū i Primū significatū est regis corū dentibꝰ ampliantis vel eꝛēdentis: eo diffinitionē ampliatiōis habet 2 est horologiꝰ: q̄ ampliacionē tempoz 3 est calciamētoꝝ: q̄bus ampliacionē suppositoꝝ volo 4 quinqꝰ peninis: quinqꝰ reglas ampliacionū esse notato: hic tu memoriam adiuuabis: longum est: t singula memorie per unguines applicare: ego breuitati studeo

Honus tractatus

Restriccio est acceptio termini in propositione: pro partioribus significatis: vel partioribus differentijs tpm: quā in ppōne: in q̄ si nō restringeret accipetur: vt hō albus currit 2 Restriccio aliena: est q̄ fit respectu a copule: rōne cuius terminus accipit p aliquibus suis significatis: p q̄bus pōt supponere: & non p omnibus: vt homo est albus: p illam copulā est: restringit ad stans dum solū pro homibus p̄sentibus 3 Restriccio non aliena: est que fit respectu alicuius termini: qui nō est copula: rōne cuius terminus aliter supponit: p partioribus suis significatis: quā supponeret: si tal' termin' sibi nō adderet: vt hō albus currit: ibi hō restringit: vt solū stet pro homibus albis 4 Prima regula: adiectiuū restringit suū substantiuū: secūdam exigiētiā tal' adiectiuū: dū modo imēdiate addat substantiuū: vt niger currit. Secūda regula: aduerbiū restringit verbū: secūdam exigiētiā aduerbij: vt homo currit velociter. Tertia regula: pronomen demonstratiuū primitiue speciei: restringit terminū cui additur: pro eo q̄ demonstrat: vt iste homo currit.

Tractatus

Applicatio

M ij

Decimus

Prima imago habet quattuor significata. Summa 1 diffinitio restrictionis 2 diffinitio restrictionis aliene 3 diffinitio restrictionis non aliene 4 tres regule 1 Primum significatum est tinctionis panni: nam cum ungi ut restringitur: eo diffinitione restrictionis volo 2 Panno in diffinitione restrictionis non aliene: nam pannus tinctor est et non alieni 3 conchis quibus peregrinatio significatur: diffinitione restrictionis aliene 4 tribus pennis: tres esse regulas restrictionum scias.

Decimus tractatus

Appellatio est acceptio termini connotatiui in propositione: pro suo significato formalitatis: tanquam adiacenti vel non adiacenti vel denominati: alterum secundum aliquam differentiam temporis: ut homo est albus: ibi albus appellat albedinem adiacere illi rei pro qua supponit 2 Terminus connotatiuus positivus: est qui connotat aliquid per modum adiacentis alteri: ut album nigrum 3 Terminus connotatiuus privativus: est qui connotat aliquid per modum alteri non adiacentis: ut cecum: surdum.

Tractatus Applicatio

Miij

Undecimus

Prima imago habet tria signi-
ficata. Summa i diffinitio appellationis 2 diffinitio
termini pnotatiui positivi 3 diffinitio termini positivi
privatiui i Primum significatiū ē litterarū: quib⁹ nūcius
appellat: illis diffinitionē appellationis cape 2 trulla qui
bus cementū muris adhaeretur: terminū pnotatiuū positiu-
num: qui significat p modū alteri adiacentis 3 pannū
culo priuatiōis visus: terminū pnotatiuū priuatiuū babe

Undecimus tractatus

Distributio est acceptio termi-
ni cōiter sumpti: p omnibus suis significatis copulatiue: &
sūt duo in distribucōe: scz distribuēs: qđ ē signū: & distri-
butū: qđ ē ipse termin⁹ 2 Nota qđ aliq̄ signa distribuūt in
differenter & in accidentibus & in substantijs: vt omnis
nullus. quedam distribuūt in accidentibus tantum: vt
qualibet: quantūlibet: quedam plura distribuunt: vt oīs
nullus: quilibet: vnusquisq̄: quedam duo: vt vterq̄
neuter: quedam sūt signa distributū affirmatiua: alia
sunt negatiua: quomodo distribuunt hec signa: vel pro
quibus: omnis: nemo: vterq̄ neuter: totus: quoties
sūc: videbitur in logica maiori.

Tractatus

Applicatio

Duodecimus

Prima imago habet duo signi-
ficata. Summa i diffinitio distributionis 2 diuisio
signorum i Primum significatum est sorte in qua sunt
panes distribuendi: qua diffinitione distributionis habe
2 vno pane Signa distributiva vnius: pluribus panis
bus: signa plurimū distributiva: chorda: signa distributiva
negatiua: lapid: signa distributiva affirmatiua: vide textū.

Duodecimus tractatus

Propositio exponibilis est pro
positio habens sensum obiectum: ratione alicuius signi
in ea positi: vt solus homo currit: & talis solet vocari ex-
ponibilis: & propositio p quā veritas: seu sensus talis pro-
positionis manifestatur: dicitur propositio exponēs: que
vel est vna copulatiua: vel vna disiunctiua 2 Duplicia
sunt signa: ratione quorum propositio exponitur: quedā
em variant quantitatem propositionū: vt signa vniuersalia
particularia: singularis: & negationes neganter cas-
pte: alia sunt signa: que quantitatem non variant: vt nega-
tio infinitanter capta.

Tractatus

Applicatio

Yarij

Prima imago habet duo signi-
ficata. Summa i definitio propositionis exponibilis
2 divisio signorum i Primū significatum est tabule in
qua ephelis latinitas exponitur: eo diffinitionem propo-
sitionis exponibilis cape 2 maiori digito: signa que
quantitatem nō variant: minori: signa que quantitatem
variant habeto.

Tredecimus tractatus

Propositio exclusiua est pro-
positio exponibilis: ratione signi exclusiui: determinantis
totam propositionem 2 Signa exclusiua sunt: tantum
tantummodo: solummodo: dumtaxat: precise & similia.

Quartusdecimus tractatus

Propositio exceptiua est pro-
positio exponibilis: ratione signi exceptiui 2 Signa ex-
ceptiua sunt ista: preter: preterq̄: nisi: & similia.

Tractatus

Quintusdecimus tractatus

Propositio reduplicatiua est

propositio exponibilis: rōne signi reduplicatiui 3 Signa reduplicatiua sunt ista: in quantum: secundum: quod & his similia: de harum expositione: oppositione: & alijs eorum passionibus: non duxi necessarium: plura describere: Aristotelis logice illa referuans.

Yary

Applicatio

Tractatus

Hec imago trium tractuuz sex

habet significata. Summa 1 diffinitio ppōnis exclusi-
ue 2 signa eius 3 diffinitio ppositionis exceptiue 4

Signa eius 5 diffinitio ppōnis reduplicatiue 6 Si-
gna eius 1 Primū significatū est sere: qua exclusionem

cape 2 clauē tñ signū exclusionis 3 hamo: exceptionē
4 musca que hamo apponitur: signū intellige excepti-
onis 5 duplicatione chorde: ppositionem reduplicati-
uam 6 Sed et calamo: reduplicatiōnis signa notato:

N

Decimus sextus Sedecimus tractatus

Descensus est duplex: scilicet
diuisiuis & arguitiuus. Diuisiuis est ille: qui fit per di-
uisionem: vt animaliu aliud rationale: aliud irrationale: &
de illo non est ad propositu 2 Descensus arguitiuus: est
consequencia formalis: in qua arguitur a termino comunis
ter supponente: ad eius inferiora in supponendo: virtute
suppositionis: ceteris tamen terminis: sub quibus non fit descen-
sus: tam cathorematicis: quam sincathorematicis: non
uariatis: & talis est quadruplex 3 Descensus copulatis-
uus est: quo vt sic descendendo: subinfertur vna proposi-
tio hypotetica copulatiua: composita ex omnibus singula-
ribus illius termini supponentis: virtute cuius descendit
vt omnis homo est animal: ergo iste homo est animal: & iste
homo est animal: & sic de omnibus alijs 4 Descensus
disiunctiuus est: vbi in descendendo subinfertur vna dis-
iunctiua: composita ex omnibus singularibus illius termi-
ni supponentis: virtute cuius descenditur 5 Descensus co-
pulatus est: quando in descendendo: subinfertur vna pro-
positio categorica: de extremo copulato: composita ex om-
nibus singularibus: illius termini supponentis: virtute cuius
descenditur 6 Descensus disiunctus est: vbi in descen-
dendo: subinfertur vna propositio categorica: de disiu-
cto extremo: composita ex omnibus singularibus illius ter-
mini supponentis: virtute cuius descenditur

Tractatus

Applicatio

N ij

Decimus sextus

Hec imago habet quattuor si-
gnificata. Summa i diffinitio descensus diuisiui 2
diffinitio descensus arguitiui 3 diffinitio copulatiui 4
diffinitio disiunctiui 5 diffinitio copulati 6 disiuncti
i **P**ri mu significati est ferre: qua diffinitione descensus
diuisiui volo: ratio patz 2 manubrijs ferre: dione de-
scensus arguitiui: qui fit quando ex antecedente trahitur
consequentia 2c. sicut vicissim vnum manubriu trahitur
post aliud 3 Copulato pede: descensum copulatiuum.
4 extenso pede vel disiuncto: descensum disiunctiuu.
5 corde quibus ligantur res singule: in extremo gra-
du posite: descensum de copulato extremo 6 diuisione
vltimi 2 extremi grad: descensu de disiuncto extremo cape
Hec sunt que in tenella inueniunt: sup rebus logicis me-
morie comendauit: quibus argucias logicas necessarias
quasi in penu prompte haberem: sic ego mea adiui me-
moriam: faciant ceteri qz eis placet: hoc mihi coducere vi-
debat.

Exercitium

Secunda pars exer-

itationis logice.

Est chartiludiorū exer-

citamenta: iactū sunt addenda fatigia: ne quid intentatum relinquat: ex hac poetica logica: quia Nil intentatū nostri liq̄re poete. Omnis aut̄ exercitatio instructionis no-
stre: triplici adinvento pficitur. Primū: tractatū appellatimms. Secundū: loci noticiā. Tertiū: materie cognitionē. Que sunt: inuentio tractatus: inuentio imaginis: & inuentio significationis. Hec aut̄ iactū exercitatio: acrior est & difficilior: chartiludiorū agitationi. quoniā memoriā nō atget: nec adiūtrat: imaginum similitudie: sed textus itel-
ligentiam: in canda applicatione pictasmatum: doctus mus esse faciendā: ideoq; nullus se methis exercitet: qui plenā chartiludiorū noticiam non habet: nam primā se qui debet: hec presens exercitatio methiorū: quā triplici adinvento sitre iactū edoceamus.

Primus iactus

inuentio tractatus

Omnis iactus aut est simplex

aut mixtus: Simplicē vocamus: q̄ vnūs dūtaxat methi est quoz: iactū: in hoc exercitio: solū nonē habere poter: q̄a solū nouē sunt metha: Iactū mixtū eū volum: q̄ ex pluri-
bus methis iactū: hoc est oēm illū: qui vltra vnū est. No-
ticiā igit̄ tractat: hoc cmō prehendes: cū sint 16 tractatus
16 iactū opus erit. Prim⁹ ē. a. & ē tractat⁹ enūtiatōis. Se-
cūd⁹ . b. q̄ ē p̄dicabilū. Tert⁹ . c. q̄ ē p̄dicamētoz. Quart⁹
d. q̄ ē silogismi simplr dētū. Quī⁹ . e. q̄ ē locoz dialecticoz
N iij

Piramidum

Sextus, f. qui est fallatarum. Septimus, g. qui est suppo-
sitionum. Octavus, h. qui est ampliacionū. Nonus, i. qui
est restrictionum. Nunc sequitur iactus mixti. Decim⁹
est, a. d. g. qui est appellacionū. Undecimus est, b. e. h. qui
est distributionū. Duodecimus est, c. f. i. qui est expositio-
num. Tredecimus est, g. h. i. qui est exclusionū. Quartus-
decimus est, d. e. f. qui est exceptionū. Quintusdecimus
est, g. e. c. qui est reduplicacionum. Sextusdecimus est, i. e.
a. qui est descensū; hoc modo: non potest incognitus ti-
bi esse tractatus.

Secundus iactus inuentio imaginis

Habito tractatu eiusdeꝝ tracta-
tus imaginem inuenies: hoc modo: quia tractatus ultra
octo imagines nō habet: ideoq; & simplici iactus: solum
necesse est inuenire imaginē. Primus iactus simplex est.
a. quo primā imaginē. b. secundam. c. tertiā. d. quartam. e.
quintam. f. sextam. g. septimā. h. octauam. sic numerus
imaginum: te latere non debet.

Tertius iactus inue- tio significatorum

Naud aliter significatorū locū
inuenies. Iactus, a. primū significatum habet. Iactus, b. se-
cundum. c. tertium. d. quartum. e. quintum. f. sextum. g.
septimū. h. octauū. i. nonum. a. d. g. decimū. b. e. h. vnde-
cimū. c. f. i. duodecimū. g. e. c. tredecimū; ultra quē nume-
rum; imagines significata non habent.

Exercitium

Forma exercitiij

Hac teregula exercitare iubel
 ris & forma. Primo iactu facto: dicas in quo tractatu sit
 Secūdo iactu: in quo loco: si p̄ncipio: medio: sine: quod
 ex imaginū ordine: primo tractatu nouisti. Tercio iactu
 quod sit inuente imaginis significatum eloquaris: exem
 pli causa: Primus iactus est, a. secundus, b. tertius, c. Tūc
 hic dicendi modus: tibi seruandus est: q̄ primo iactu dī
 cas. Ego sūm in primo tractatu: in secundo iactu: dīc te
 esse in secunda imagine: in tertio vero iactu: q̄ sis in ter
 tia illius imaginis significatione. Deinceps te ip̄sum ex
 chartiludio iutrandō memoriter: quid ex tertia significas
 tione habetur: recensabis: hoc exercitium nostri studentes
 inquit esse amarum & acerbum: pleriq̄ illud subitanes
 am mortē appellare consueverunt: omnes iactus: sequens
 figura demonstrat.

N. iij

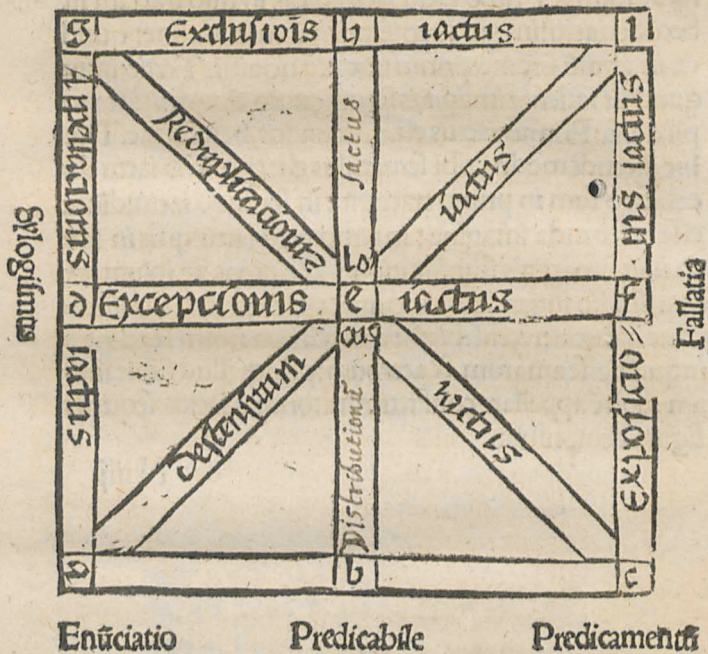
Pyramidum Summa summarum

Suppositio

Ampliatio

ε

Restrictio

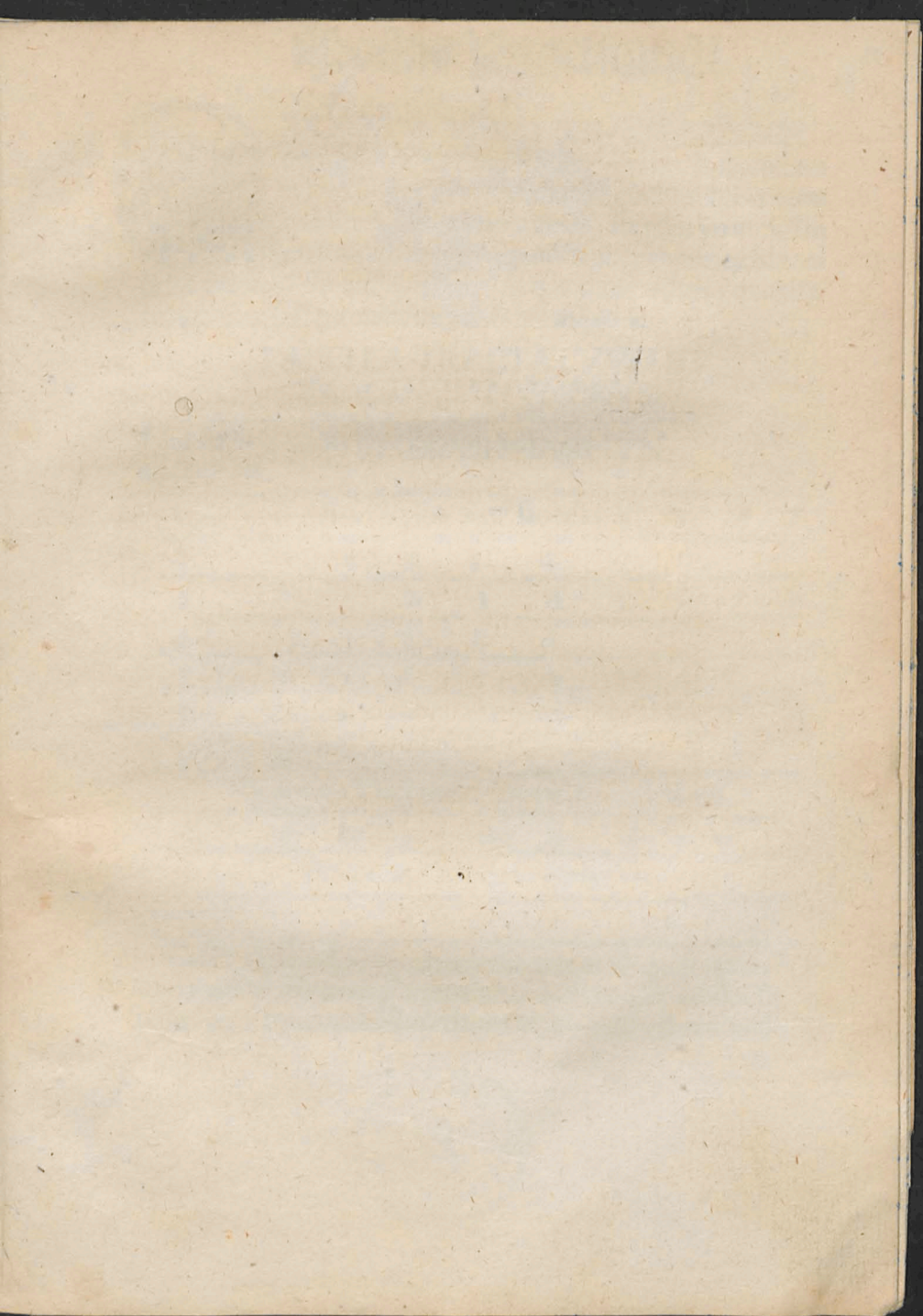
Testimonium magi strale Cracouiensium.

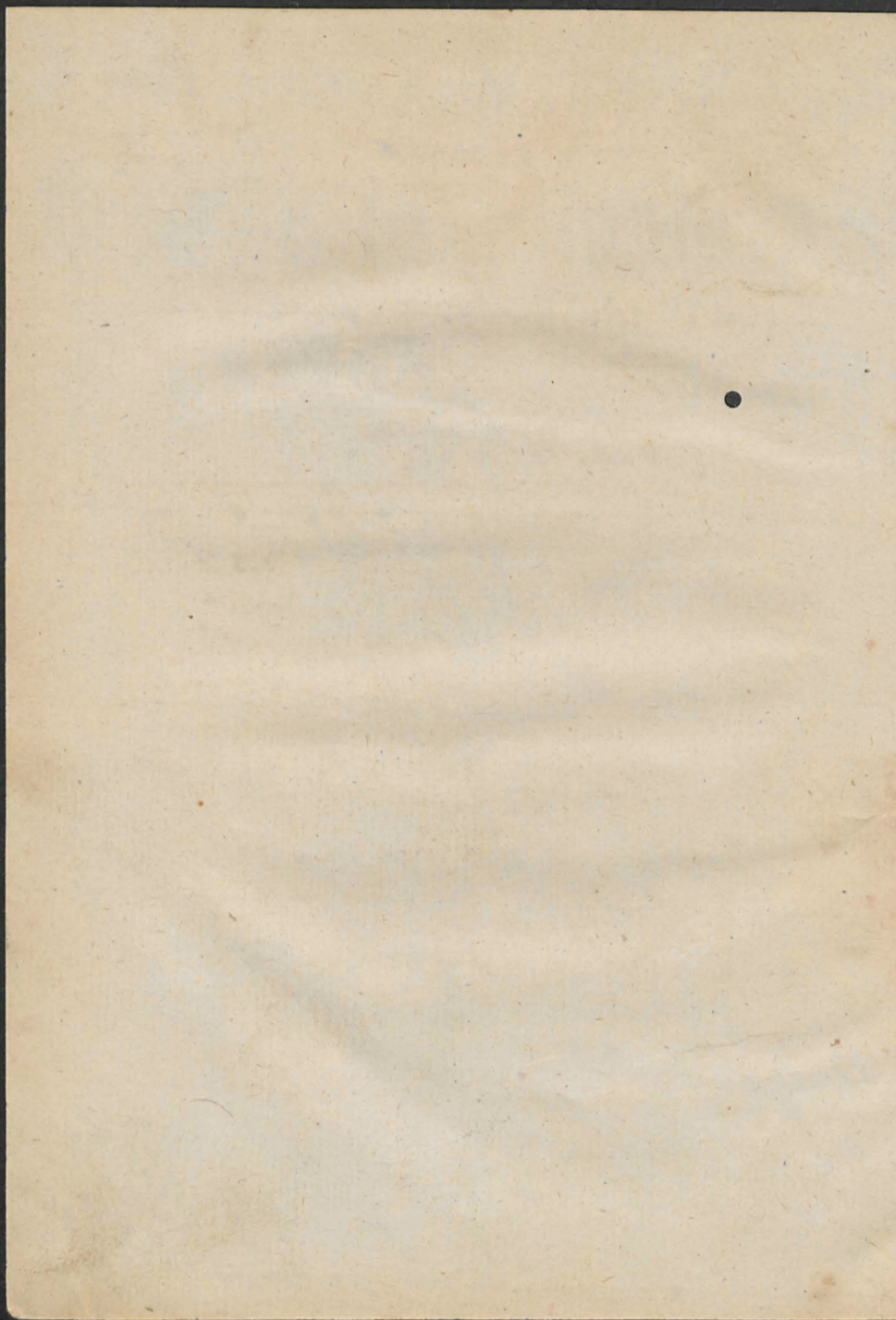
Ego magister Ioannes de Glogouia: Vniuersitatis Cracouiens. Collegiatus: & ad sanctum Florianum, in Clepardia Canonicus: testimoniũ do veritatis: que em̄ audistimus & vidistis: non possumus non protestari. Venerabilẽ patrem Thomã Murner Alemannum: Ciuitatis Argentinensis filiũ: nostre vniuersitatis Cracouiens. sacre theologie baccalariũ: hãc chartiludiorum praxim: apud nos finxisse: legisse: & nõ sine grandi omniũ nostrum ammiratiõẽ: vicsq; adeo profecisse: quod in mensis spacio etiam rudes & indocti: sed in rebus logicis: sic extraferint memores & eruditi: q; grãdis nobis suspicio: de predicto patre oriebatur: quiddam magicarũ rerum infudisse potius: quã p̄cepta logica tradidisse: Auditores em̄ suos: iuramento compulerat: hanc suam praxim: in duobus annis nõ proderet: sed nec cuiq; viuenti cõmunicare: de qua suspitione nostra: ad expurgationis respõsa vocatus: hoc presens obtulit chartiludiorum memoramẽtum: sic a nobis approbatum: sic laudatum: ita q; non modo nõ magicum: sed diuinum potius ingeniu habuisse: vnanimi voce iudicaremus: virtum laudauimus: & in nostrũ numerum: insigniter promotimus: nec suo labore frustratus: viginti quattuor vn garicos florenos: mercedis titulo recepit: quibus ego interfui: que & vidi: & hisce auribus hausi: ob q; veritatis testimoniũ p̄bui: in fidem omnium & singulorum premissoꝝ.

Conclusio operis.

Ecce tibi Cædide lector: vofq; ingenui adolefcētes (quos
minime studiū nimis enervat) ecce tibi inquā que fures
eifuris his tꝑibus: fupꝑ re logica: mullitando collegimꝰ
quibus memoriā veſtroꝝ oim: vegetare volui: vt eā que
ſemper mentem veſtram fugere ſueta eſt: tenatius heres
at: maneatq; fixa. Ne propter labilem eius volubilitas
tē: vſa vobis proſciat vſ cōculcatur. que vt Ioannes papa
teſtatur: ſcientiarū ſcientia: merito dicit: cum viam do-
ceat: ad principia oim artiū. Docet inquā principia: docet
verū a falſo diſcernere: docet ppōnes vtraſq;. Docet ſilo-
giſmos mltiplices: docet tmōꝝ variā poſitionē: in ſtru-
cturꝰ orationū: vt qd medullitus in eis deliteſcat: ſciat. ne
ſophiſticis fallatijs decipiamur: a callidis pſraforibꝰ: quā
ſi vobis appropriaueritis: habebitis rem nō minus lectu-
iucundam: ſed & praxi iucūdiorem: quid teſte opus: res
ipſa teſtatur: tuq; tibi ipſi teſtis eris optimus: hanc itaq;
partio ere: cum compatus fueris: nunq; te pretij penite-
bit. Nobis quoq; q̄ plurimā gratiam referes: Necnō Io-
anni Adelpho: viro ſecundū cor nr̄m: huius operis caſti-
gatori: quod Argētinē: induſtrius vir Ioānes grūinger
impreſſit. Anno a criſti ſaluatoris natiuitate. M.D.IX.
Ipſa die diui Thome Cantuarienſis.

VONIAM VERO TRACTATVVM
 sedecim in Chartiludio nostro memoratoꝝ nō sem̄
 per vniformis eēt numerus i imaginū: sed habet vnus
 quidē octo imagines: alter. iij. itē alius vnā: sc̄dm
 materie quātitate: magnitudinē: puritateꝝ: Ideo ta
 bellā p̄sentem subnectere placuit in qua primo cōtuitu quot sint
 imagines cuiuslibet tractatus facilliter conspities:

TABELLA TRACTATVVM ET IMAGINVM NVMERVS.

Numerus
 tractatum

NVMERVS IMAGINVN,

1	8	Rex	regina	seru ⁹	famula	8	7	6	7
2	6	1	2	3	4	5	6		
3	8	1	2	3	4	5	6	7	8
4	4	1	2	3	4				
5	7	1	2	3	4	5	6	7	
6	8	1	2	3	4	5	6	7	8
7	3	1	2	3					

Numerus Tractatum paruorum logicalium.

8 9 10 11 12 13 14 15 16

Numerus imaginum eorundem.

1 1 1 1 1 1 1

Facit p̄ sepeissime ingenia tarda vt re m̄ alioquin aptam & le
 nem manib⁹ cogamur p̄bere palpandā: Ideoꝝ & tabellā sup̄ra
 positā ceco fere cognitissimā clarius exponendā mihi trāsmiserūt.

A

Modus

Hic ergo tabellā in dno partitur magnorū videlicet & partiorū
logicaliū tractatus. Prima colūnellula numerū pdit tractatū; des
orsum cōputādo: quorū sunt nūero septē. Scđa deinceps illius tra
ctatus mox pcedentis: nūez quottat imaginū in cōi. Alie verē ses
quētes: specialit & in longū i magines nūerant. In quib⁹ tñ est ser
natus duplex ordo: nam primi tractatus colnella a rege incipiēs,
& in .j. finiēs. retrograda est alijs colūnellis: cōtrario mō nūeranti
bus: q̄ nō est cōsulito neq̄ casu factū: sed ex cōsiliij mutatiōe: volēs
bam inquā post re gē & reginā seruū et famulā: semp a maiori nu
mero videlicet. 8. ad minorē pcedere: quoad usq̄ illius tractatus
materia se extendere potuisset: sed videbat cōsultius a minori ad
maiorē nūerare. Ideoq̄ in oib⁹ alijs: pterē in pmo seruati hūc ordi
nē in signis: vt primo sit 1. Exinceps 2 3 4 5 &c. quātū se extēs
dere potuit tractatus. Minor tñ tabella prijs logicalibus est accō:
mo lata. Nā supior colūnella ad dextrā versus accipiēdo: numerū
ostēdit ptoz tractatū. Inferior autē numerū imaginū. vbi vltra. 1.
nō excedit: quia oēs illi tractatus: singuli nō nisi vnā habēt imas
ginē: imo tres tractat⁹ illi videlicet 13 14 15 nisi vnā habēt. Char
tas igitur si vertendo perspexeris inuenies hanc tabellam in oibus
quadrare & esse iustissimam.

NOMINA PROPRIA CHARTHARVM.

CONVENIENS MIHI VIDEBATVR ET HVIC
nostre praxi nō inutilis inuentio. vt chartas ipsas etiā pprijs noib⁹
notare: quib⁹ mox dici possit (cum se charta q̄ris offerat iudenti. q̄
sit: & quo ab alijs noie disceat. Est autē nomen charte: q̄dā sum
maria ei⁹ notificatio: sive illi⁹ materie in cōi exp̄ssio. Qui igit⁹ hoc
nostro ludo se exercitare voluerit: post cognitū ordinē tractatum
& imaginū: q̄ ex pcedēti tabella clarissime habet: conet vt chartas
singulas suis. prijs noibus examissim & ad vnguem nomiare sciz
at: q̄ quātū memorie cōferat vos iudices esse volo. Testor. deū. qm

praxim hãc p̄sentē in vn̄uersitate sriburgē̄si legi. discipulos habui
 & si paucos: q̄a alios tū exercitij puduit tū & laboris: q̄ ex simpli
 ci chartaz intuitu: mox in imaginib⁹: quasi in libro recēlebant etiã
 promptissime: vt fere pro litteris: imaginibus vterentur: sed præter
 iactantiam ego loquor quia pro nihilo etiã repto humanas lau
 des & vt lutum floccifacio.

Imagines. **TRACTATVS PRIMVS** hæc habet:

- 1 De termino. Nomine. Verbo. prima & sc̄da intentiõibus
- 2 De Orõne: p̄positiõē. subiecto. p̄dicato. termino & signis
- 3 De Qualitate. questione. participatione
- 4 De Oppositione & lege
- 5 Oppositiõē. materia. forma. & triplici Cõuersione
- 6 Equipollentiã
- 7 Propositione hypothetica
- 8 Modalibus

SECUNDVS TRACTATVS.

- 1 De Prædicabili & genere
- 2 Specie & indiuiduo
- 3 Differentia
- 4 Proprio & accidente
- 5 Continentia & differentia prædicabilium
- 6 Triplici prædicatione

TERCIVS TRACTATVS.

- 1 De Antepredicamentis
- 2 Substantia
- 3 Quantitate
- 4 Relatione
- 5 Qualitate
- 6 Actione & passione
- 7 Quando. vbi. situ. habitu
- 8 Postpredicamentis

Modus

QUARTVS TRACTATVS.

- 1 De propoſitione, termino, dici de omni & nullo
- 2 Silogifmo, Materia, Figura, & modo
- 3 Prima figura, recte & indirecte concludere
- 4 Secunda & tertia figuris & de modorū reductione

QVINTVS TRACTATVS.

- 1 De Argumento, Concluſione, Queſtione, Argumentatione, Enthimemate & exemplo
- 2 Loco maximæ, differentiæ maxime, loco extrinſeco, intrinſeco, medio, a ſubſtantiâ, & ſubſtantiâ concomitantibus.
- 3 Diuiſione, deſcriptione, & interpretatione,
- 4 Toto vniuerſali, integrali, in q̄ntitate, in mō, in loco, in tpe,
- 5 Cā efficiēti, materiali, formali, finali, generatiōe, & corruptiōe,
- 6 Deſperatis, maiori, minori, ſimilitudine, pporcionalitate, trās ſumptiōne, auctoritate,
- 7 Cōiugat̄, caſu, diuiſiōe negatiua, integrali, vocali & accidētis

SEXTVS TRACTATVS

- 1 De Silogifmo ſophiſtico, duplici cā, & de quinque methis,
- 2 Fallacia in & extra dictionē & de triplici multiplici,
- 3 Fallacia Equiuocationis, & amphibologie
- 4 Compoſitione & diuiſione
- 5 Accentu & figura dictionis
- 6 Accidente ſcdm quid ad ſimpliciter
- 7 Ignoratiōe elenchi, & petitiōne principi
- 8 Conſequentē non cauſa vt cauſa

SEPTIMVS TRACTATVS.

- 1 De termino multiplici
- 2 Suppoſitione ſimplici mixta naturali cōi cōfuſa & diſtributiua
- 3 Suppoſitione ſimplici cōi diſcreta; personali cōi diſcreta, cōfuſa & diſtributiua
- 4 Ampliatione,

- 5 Restrictione
- 6 Appellatione
- 7 Distributione
- 8 Expositione
- 9 Exclusionē, Exceptione, Reduplicatione;
- 10 De descensu diuisio, Arguitio, Copulatio, disiunctio, disiuncto, & Copulato.

SECRETVM CHARTILVDII.

NON COEGIT ME LECTOR AMICE VT VER-
 rum fatear lior & inuidētia: q̄ secretū hoc imp̄ssioni tradere no-
 luit: cōsulito em̄ factū est, q̄ nō licet margaritas porcis anteponere:
 & doceri nolētib⁹: tā nobile adiutoriū mēorie indignis tradere: at
 nūc vicit charitas pximi: q̄ studiosis etiā pueris, p̄desse volui. Vo-
 lo igit̄ vos scire: q̄ apud me sequētes versiculi absconditi in magno
 sunt p̄cio habitū: qm̄ mirū in modū faciliē prebent diffinitionum
 textus memoriā & cognitionē. Sūt nempe inter eos plurimi: quib⁹
 nō in vna sola diffinōe: sed in plurib⁹ vtimur: versum illū toties re-
 perēdo: quoties memoriter diffinitiōes narrādo dicis. Habēt ergo
 triplicē nūerū. Prim⁹ est versiculorū & versum quotat. Secundus
 imaginū hoc est in qua imagine te opteat vti versiculo. Nūerus itē
 sequēs in quo loco & quoties illo vti debeas oñdit. Vbi ergo poni-
 tur in finali nūero prima vel scda vel terciā &c. subintelligi datur
 imago. Alius numerus illius imaginis, alia loca quotat: expimen-
 to cōperies: q̄ propter hos versus: facilis est totius logice memoria

PRIMVS TRACTATVS.

- 1 Est sonus causatus. 4. a b.
- 2 Est quē aliquid vel aliquo aliter. 5. a b.
- 3 Est cui in mente correspondet cōrarietas. 7. a b.
- 4 Est vox significatiua seu intentio attributa voci significati-
 uae. 8. 2. secūda. 1.
- 5 Est quē generat in animo auditoris, secūda. 2. a b.

Modus

- 6 Est que explicite vel implicite formatur vel equiualenter. secūda. 4. 5. 6. 7. a. b. c. d. septima. 1. 2. 3. 4. & tertia. 1. a. b.
- 7 Precise p eodē & p eisdē supponentib⁹ vniuoce tēte: eque stricte. eque ample in vna sicut in alia. quarta. 1. 2. 3. 4.
- 8 Est habitudo extremorū. quinta. 1. 2. 3.
- 9 Est duarū ppositionū categoricarum. quinta. 5. 6. 7.
- 10 Si alicui signo vniuersali. sexta. 1. 2. 3.
- 11 Est in qua explicite vel implicite formant^r vel equiualenter ponuntur due categorice: vel duo complexa proportionabilia duabus categoricis.

SECUNDVS TRACTATVS.

- 1 Est q̄ predicatur de pluribus.
vno solo
prima. 2. secūda. 1. tertia. 1. quarta. 1.
- 2 Ad q̄ conuenienter responderetur ad interrogationem factam
per quid
Quale p pmo mēbro. pma. 1. 3. p scdo mēbro tertia. 2.
- 3 Est q̄ cū sit genus prima. 5. a. b.
species secūda. 4. a. b.
- 4 Est q̄ cōuertit^r cū genere & facit ip̄m differre ab om
specie ip̄am
ni alio. p primo mēbro. tertia. 3. a. p secūdo mēbro. tertia. 2. b.
- 5 Est p̄dicari vno nomine & ratione. sexta. 1. 2. 3.

TERCIVS TRACTATVS.

- 1 Est quoddam documentū valens. prima. 1. octava. 1.
- 2 Sūt cōceptibilia quorū nomē & vox ē cōis: & scdm illud no
mērō & cōceptus obiectiualis: vel formalis est. prima. 2. 3.
- 3 Est cuius partes copulantur. tertia. 1. 2.
- 4 Sunt quorū fundamentū. quarta. 2. a. b. c.
- 5 Est respectus extrinsecus adueniens. sexta. 1. 5.
septima. 1. 4. 7. 10.

QUARTVS TRACTATVS

- 1 Est quando nihil est sumere sub subiecto de quo nō predicat
prima. 3. a. b. c. 4. a. b. c.
- 2 Est terminus sumptus. secūda. 2. a. b. c.
- 3 Est ordinatio: secūda. 4. 5.
- 4 Est q̄ vna p̄missarum sit. secūda. 6. 7.
- 5 Est quando medium. tertia. 1. quarta. 1. 2;
- 6 Est q̄n maior extremitas vel q̄s maioris extremitatis
minor extremitatis
tercia. 2. 3.

QVINTVS TRACTATVS.

- 1 Est quando terminus intrinsecus & terminus illatus. secūda. 3.
a. b. c. 4. a. b.
- 2 Est oratio. tertia. 1. 2. 3.
- 3 Est habitudo: hūc versum ad omnia loca applicabis.
- 4 Est terminus cōmanis. quarta. 3. a. b. c. 5. a. b. 6. a. b.)
- 5 Est mutatio. quinta. 6. 7.
- 6 Est q̄ habet apparentiam. sexta. 2. 3.

SEXTVS TRACTATVS;

- 1 Est concessio. prima. 4. 5. 6. 7. 8
- 2 Est idoneitas vel habilitas siue promptitudo decipiendi; hūc
versum ad omnem fallaciam applica
- 3 Est q̄ sumit causam apparentie ex parte secūda. 2. a. b;
- 4 Est dictio vel oratio eadem in materia secūda. 3. a. b. c.
- 5 Est penes orationem diuisam vel compositā. quarta. 5. 6. 7
- 6 Quando premissa non causa conuenit cum octaua. 7. 8. 9

SEPTIMVS TRACTATVS PAR VORVM LOGICALIVM.

- 1 Est acceptio termini: hic versiculus ad omnes suppositiones ap-
plicetur: & ad tres diffinitiones ampliacionis. ad restrictionem
appellationem; & distributionem

Modus Practicandi

- 2 Est propositio exponibilis: habens sensum obscurum ratione alicuius signi: hic versiculus repetatur ad diuisionem propositionis exponibilis exclusiue exceptiue reduplicatiue.
- 3 Est vbi in descendendo infertur vna propositio hypothetica ex omnibus singularibus illius termini virtute cuius descenditur: vltima. 3. 4
- 4 Est vbi in descendendo infertur vna propositio cathogorica de extremo: vltima. 5. 6

Habes lector studiosè versiculos repetitorios: maximo tibi adiumento futuros: occultatos quidem longo tempore. at nunc nihil est q̄ retinui. nihil q̄ infidelitate abscondi. Vale & fidelitatis tante memor: pro me deum exora. Ex Argentina &c.

FINIT FOELICITER,
AD DEI GLO
RIAM.

5919
a

